

**UNIVERSITATEA
„ALEXANDRU IOAN CUZA” IAȘI**

**ȘCOALA DOCTORALĂ DE FILOSOFIE
ȘI ȘTIINȚE SOCIAL POLITICE**

TEZĂ DE DOCTORAT

Procesul de pace israeliano-palestinian. Evaluarea raporturilor de forțe

- REZUMAT -

Coordonator: prof.univ.dr. George POEDE

Doctorand: Lucian BĂLĂNUȚĂ

DOMENIU: ȘTIINȚE POLITICE

IAȘI, 2020

CUPRINS

REZUMAT	3
LISTĂ ABREVIERI.....	4
INTRODUCERE.....	5
I. STRUCTURA CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE	10
I.1 Metodologie și metode de cercetare	11
I.1.1 Construcția variabilelor independentă și intermediară	14
I.2 Obiectiv, întrebări și premise de cercetare.....	21
I.3 Structura tezei	23
II. CONSTRUCȚIA TEORETICĂ	26
II.1 Realismul neoclasic - evoluție.....	28
II.2 Intersecția dintre realismul clasic și neorealismul waltzian	32
II.3 Realismul neoclasic în studiul Orientului Mijlociu.....	35
II.4 Problema statalității palestinienilor ca reper analitic și limită a cercetării	39
Concluziile capitolului	42
III. INFLUENȚA AMERICANĂ ÎN PROCESUL ISRAELIANO-PALESTINIAN– ANALIZĂ DIACRONICĂ (1991-2014)	45
III.1. George H.W. Bush și începutul procesului de pace israeliano-palestinian.....	45
III.1.1 Conferința de pace de la Madrid – 1991	47
III.2. Acordurile de la Oslo și primul mandat al președintelui Bill Clinton.....	49
III.2.1 Negocierile bilaterale post-Oslo.....	53
III.3. Eșecul Summitului de la Camp David și al doilea mandat al președintelui Bill Clinton.....	55
III.3.1 Acordul de la Hebron 1997 și Memorandumul de la Wye River 1998.....	58
III.3.2 Summitul de la Camp David (2000)	65
III.4. George W. Bush, războiul împotriva terorismului și conflictul israeliano-palestinian.....	67
III.4.1 Inițiativa de Pace Arabă (2002)	75
III.4.2 Foaia de parcurs (2003).....	77
III.4.2 Sprijinul american pentru retragerea unilaterală israeliană din Fâșia Gaza	84
III.5. Al doilea mandat al lui George W. Bush și inițiativele unilaterale israeliene.....	87

III.5.1 Eșecul instrumentării retragerii unilaterale din Fâșia Gaza	89
III.5.2 Conferința de la Annapolis (2007).....	98
III.6. Barack Obama și retragerea americană din Orientul Mijlociu.....	102
III.6.1 Primăvara Arabă și conflictul israeliano-palestinian	107
III.7. Al doilea mandat al lui Barack Obama și eșecul formatului de negocieri bilaterale israeliano-palestinian	108
III.7.1 Eșecul parametrilor secretarului de stat John Kerry.....	111
Concluziile capitolului	114
IV. DINAMICA INTERNĂ ISRAELIANO-PALESTINIANĂ – ANALIZĂ CALITATIVĂ (1991-2014)	121
IV.1 Imaginea și percepția liderilor	122
IV.2 Cultura strategică	136
IV.3 Relațiile stat-societate	145
IV.4 Instituții interne.....	149
Concluziile capitolului	154
V. ARANJAMENTELE INTERNAȚIONALE ȘI PROCESUL DE PACE ISRAELIANO-PALESTINIAN – VARIABILA INDEPENDENTĂ (2014-2018).....	156
V.1 Structura sistemului internațional și a subsistemului regional	157
V.2 Modificatori structurali	168
V.2.1 Geografia - modificador structural.....	169
V.2.2 Balanța ofensivă-defensivă a tehnologiei militare - modificador structural	175
V.2.3 Difuziunea tehnologică - modificador structural	184
V.3 Claritatea.....	191
V.4 Mediul strategic permisiv/restrictiv	195
Concluziile capitolului	200
VI. DINAMICA INTERNĂ ISRAELIANO-PALESTINIANĂ – VARIABILA INTERMEDIARĂ (2014-2018).....	204
VI.1 Imaginea și percepția liderului.....	205
VI.2 Cultura strategică	212
VI.3 Relațiile stat-societate	217
VI.4 Instituții interne.....	227
Concluziile capitolului	231
VII. CONCLUZII GENERALE.....	233
BIBLIOGRAFIE.....	241

REZUMAT

La 25 de ani de la semnarea Acordurilor de la Oslo, procesul de pace israeliano-palestinian a intrat într-un impas care anulează eforturile internaționale diplomatice desfășurate în această direcție, de-a lungul istoriei. Constrângerile impuse de factorii sistemici și subsistemici indică o schimbare de paradigmă în privința dosarelor de politică externă care presupun rezolvarea conflictelor cu scopul atingerii dezideratului stabilității regionale în Orientul Mijlociu. Urmare a eșecurilor succesive în privința rezoluției israeliano-palestiniene, înregistrate din 1991 și până în 2014, se impune structurarea unui lanț causal mult mai complex care să redea motivația stagnării ideii de conciliere între cei doi actori în intervalul 2014-2018. Explicația curentă este menită să depășească limitele abordărilor exclusiv sistemice sau a celor concentrate eminent pe stat. În analiza relațiilor internaționale din Orientul Mijlociu, teoria realismului neoclasic oferă instrumentarul de testare empirică necesar pentru a rezolva această dilemă analitică. Astfel, sistemul internațional și subsistemul regional structurează și constrâng opțiunile israeliano-palestiniene abia după ce aceste semnale externe sunt filtrate în funcție de un set de variabile intermediare identificate la nivel intern. În teza de față, identificăm o contestare a structurii unipolarității de tranziție și a hegemonului american în regiune cu efecte în distribuția puterii relative. În egală măsură, pe fondul războiului civil sirian, natura modificatorilor structurali indică o agresivitate a unor puteri regionale în cursa pentru acoperirea vidului de putere din Orientul Mijlociu și o nouă dinamică în implicarea puterilor externe. Astfel de semnale influențează percepția liderilor și dinamica internă israeliano-palestiniană, astfel încât ambii actori supuși analizei favorizează un îngheț al procesului de pace și o limitare în a se angaja într-un format de concesi reciproc. Teza de față pornește de la o introspecție diacronică a contextelor inițiativelor de conciliere, pledează pentru o includere a analizei interne în lanțul causal, pentru a structura, în final, variabilele independente și intermediare care să ofere o explicație detaliată pentru stagnarea procesului de pace israeliano-palestinian în perioada 2014-2018.

INTRODUCERE

Cercetarea de față se raportează la o temă actuală și complexă a relațiilor internaționale din Orientul Mijlociu, cea a stadiului de îngheț al procesului de pace israeliano-palestinian - un subiect ce cunoaște noi explicații și provocări științifice, îndeosebi ca urmare implicării semnificative a puterilor externe și a creșterii relevanței actorilor regionali în zonă. În esență, actualitatea temei în cauză, numeroasele decizii internaționale care afectează acest dosar, vizitele de documentare întreprinse în Israel și Cisiordania, dar și posibilitatea de studiere a unor perspective teoretice evaluate insuficient cu privire la politicile externe ale celor doi actori au constituit motivația principală pentru demersul științific curent.

Perioada principală de analiză, cea cuprinsă între anii 2014-2018, este dominată de un context de tulburare istorică a Orientului Mijlociu, intervenții militare transnaționale, violență sectară, criză umanitară și escaladări ale fundamentalismului islamic, iar pe acest fond dimensiunea conflictului israeliano-palestinian a căpătat un raport de forțe incompatibil cu ideea unui angajament de pace.

De altfel, prin însăși natura sa existențială, se remarcă faptul că diferendul israeliano-palestinian se circumscrie unor identități aflate în căutarea aspirațiilor naționale, iar ideea unui proces de pace presupune identificarea unui compromis istoric care să satisfacă un set extins de probleme și a unei ferestre de oportunitate într-un aranjament internațional și regional în care stimulii să primeze în fața constrângerilor. În egală măsură, rigorile și semnalele externe manifestă fluctuații ce sunt interpretate și filtrate în funcție de anumite dinamici interne. Nu în ultimul rând, suspendarea negocierilor de pace se subsumează evoluției unui format asimetric care opune un stat - Israelul - și o entitate care a înregistrat progrese ce nu pot fi deloc neglijate în direcția obținerii statalității – Palestina.

Urmare a unei cercetări istorice ample, construită în teză sub forma unui studiu longitudinal - de la semnarea Conferința de Pace de la Madrid (1991) și până la ultimele tentative reale de mediere americană a conflictului (2013-2014) - ne găsim în situația în care nivelurile de analiză internațională și regională devin insuficiente pentru a reda un lanț causal care să explice climatul rigid și perspectivele limitate ale soluționării dosarului israeliano-palestinian. Astfel, am pledat în favoarea integrării unei variabile intermediare capabile să filtreze semnalele sistemice și subsistemice la nivel intern și individual.

Tot acest demers analitic are scopul de a explica reducerea spațiului de negociere dintre cei doi actori în problema concesiilor teritoriale și a elementelor de recunoaștere reciprocă până la stadiul unei suspendări cu reale valențe ireversibile în perioada ulterioară eșecului diplomatic al secretarului de stat american, John Kerry, și până la mutarea ambasadei SUA de la Tel Aviv la Ierusalim în data de 14 mai 2018.

Astfel, teza prezintă o variabilă dependentă asumată *ab initio* – înghețarea procesului de pace israeliano-palestinian, iar căutarea unei explicații relevante pentru studiul relațiilor internaționale se raportează la un instrumentar teoretic adecvat ideilor de acuratețe descriptivă și relevanță în evaluarea unei politici externe. Am desemnat, în acest caz, realismul neoclasic - o extensie teoretică a curentului realist, care împrumută elemente definitorii ale realismului clasic și ale celui structural. Prin urmare, în cercetarea de față, susținerea unei astfel de abordări teoretice ilustrează faptul că politica externă a celor doi actori – israelian și palestinian - nu poate fi determinată exclusiv de variabile sistemice, ci și de un ansamblu intern cu rol de transmisie care apare în procesul de luare a deciziilor strategice. Integrarea factorilor interni nu poate decât să contribuie decisiv la dezvoltarea unui cadru explicativ relevant și actual, având în vedere spațiul amplu acordat studiului de caz și urmărirea evoluțiilor procesului de pace israeliano-palestinian pentru a argumenta modul în care a luat naștere răspunsul comun de politică externă, anume suspendarea dialogului de conciliere. Complexitatea soluționării acestui dosar de politică internațională devine o consecință a setului extins de interacțiuni și de proiecții ale intereselor în Orientul Mijlociu, atât de către actorii internaționali cât și de către cei regionali, dar și de emergența rolului barierelor interne. Teza de față radiografiază lanțul causal al înghețului procesului de pace israeliano-palestinian în perioada 2014-2018 în cheia de interpretare realist neoclasică, după ce, în prealabil, este argumentată necesitatea atașării unei introspecții la nivel național în rândul celor doi actori, pentru a depăși limitele structurale ale explicării impasurilor diplomatice din perioada 1991-2014.

ORGANIZAREA TEZEI

Cercetarea are ca obiectiv principal un set de explicații pentru declinul procesului de pace israeliano-palestinian și ale retrogradării acestui dosar pe scena internațională. Metodele explicative se realizează printr-o construcție a spectrului cauzal specific realismului neoclasic. Astfel, se remarcă un ansamblu de analize calitative la diverse niveluri de cercetare, asupra cărora atașăm nevoia de identificare a modului în care s-a născut răspunsul de politică externă luat în calcul de către guvernul israelian și de către organismele reprezentative palestiniene în privința oportunității negocierilor diplomatice. Totodată, prin alegerea temei de cercetare se păstrează logica neoclasică a utilizării studiilor de caz istorice cu scopul de a stabili relații de cauzalitate între variabile.

La fel de importantă este analiza rolului și influenței SUA în regiune, în calitate de superputere și actor determinant în modelarea ansamblului de interacțiuni în Orientul Mijlociu. Cercetarea, în acest caz, urmărește un demers explicativ complementar de subliniere a cauzelor ineficienței și insuficienței proiectării influenței americane în rezolvarea conflictului israeliano-palestinian, în pofida unor ferestre de oportunitate generoase și a unor inserții strategice succesive care ar fi putut atrage stimulente pentru o rezoluție finală a Acordurilor de la Oslo.

Înainte de validarea empirică amplă a cadrului analitic și de formularea unor concluzii generale, cercetarea se concentrează pe stabilirea unor definiții specifice setului de concepte cheie ale realismului neoclasic, pentru a urmări direcțiile mecanismelor cauzale și pentru a construi variabilele necesare explicării fenomenului în cauză. Astfel, pe lângă elementele de introducere, delimitare teoretică și de pledare pentru instrumentarea abordării realiste neoclasică, cercetarea presupune un set de analize care să redea precizia explicațiilor cauzale:

- o analiză diacronică generoasă a contextului internațional în care a fost formulat procesul de pace israeliano-palestinian de-a lungul istoriei (1991-2014), la care se asociază o analiză calitativă a dinamicii interne israeliano-palestiniene (1991-2014),
- caracteristicile variabilelor independentă și intermediară, grupate în două analize calitative: o analiză a structurii sistemului internațional și a distribuției puterii relative (2014-2018) și o analiză a dinamicii interne israeliano-palestiniene (2014-2018).

STRUCTURA PE CAPITOLE

Capitolul I

Organizarea demersului științific se face prin structurarea unei metodologii specifice realismului neoclasic, astfel încât să fie evidențiate obiectivele, întrebările și premisele de cercetare, iar argumentul tezei să înglobeze modul în care au fost construite analizele și variabilele de-a lungul cercetării pentru a sublinia comportamente specifice de politică externă pe relația diadică israeliano-palestiniană.

Îmbinarea realismului structural cu integrarea variabilelor interveniente la nivel intern adaugă a o bogăție explicativă curentului neoclasic în privința modului în care statele reacționează la mediul internațional. Deoarece realismul neoclasic presupune o subordonare analitică a variabilelor statale și individuale față de factorii sistemici și subsistemici, metodologia asociată are în vedere procesele de luare a deciziilor din perspectiva celor doi actori analizați, pentru a determina eficiența alegerii variabilelor pentru explicația cauzală. Construcția variabilelor este efectuată pe mai multe niveluri care îngemănează atât stimulente/constrângeri sistemice, cât și variabile la nivel de unitate, pentru a surprinde alegerile de politică externă în cazul particular al procesului de pace israeliano-palestinian. Nu în ultimul rând, sunt păstrate rigoarea pozitivistă specifică teoriei în cauză și concepția asupra ipotezelor de cercetare condiționată de schema de gândire realistă. Realismul neoclasic, prin instrumentarul analitic utilizat, caută să formeze o punte pentru explicarea strictă a opțiunilor de politică externă ale statelor.

În explicarea modului de construcție a variabilei independente am urmărit structurile sistemului internațional și ale subsistemului regional, distribuția relativă a capacităților, modificatorii structurali cu rol în diminuarea sau în creșterea dilemei de securitate și factori sistemici precum claritatea și mediul strategic. De asemenea, am constatat că difuziunea informațiilor sistemice alimentează nevoia unei integrări a unui nivel suplimentar de analiză, o prelungire metodologică specifică realismului neoclasic, în care efectele structurale sunt interpretate și filtrate la nivel intern de către percepțiile liderilor, cultura strategică specifică actorului statal ales, relațiile stat-societate și dinamica instituțională.

Mai departe, argumentul tezei vine să cristalizeze testarea empirică pentru a răspunde la principala întrebare a cercetării - *De ce trenează procesul de pace israeliano-palestinian după ultima tentativă de mediere americană exercitată în 2014?*

Pentru o testare a ipotezelor de lucru așa cum au fost ele fundamentate în baza rigorilor realismului neoclasice, cercetarea identifică acel impact asupra răspunsului extern, printr-o examinare atentă și dinamică a proceselor de luare a deciziilor în rândul elitelor responsabile de politica externă a celor doi actori analizați. Întregul demers are rolul de a stabili de ce s-a optat pentru un anumit tip de comportament în detrimentul altuia și dacă variabilele identificate în cercetarea de față au fost relevante pentru explicația cauzală. Astfel, urmărind o exemplificare empirică a teoriei pe baza așteptărilor deductive, studiul de față identifică un mecanism cauzal care să conducă la rezultatul scontat.

Așadar, analiza diacronică inițială, deține un rol important - acela de a sublinia contextul sistemic înăuntrul căruia a involuat dialogul de pace israeliano-palestinian în perioada 1991-2014 sub patronajul SUA, ca hegemon mondial și actor implicat în modelarea Orientului Mijlociu. Atașarea filtrelor interne israeliano-palestiniene, necesare în demersul de a reliefa eșecul american al instrumentării procesului de pace, arată de ce un astfel de dosar de politică externă nu poate fi explicat strict în logică sistemică. În egală măsură, studiul longitudinal inițial indică și o acumulare de factori cu reale implicații în analiza stadiului de îngheț al procesului de conciliere post-2014. Prin urmare, setul subsecvent de analize multi nivel care cuprinde perioada 2014-2018, denotă un nou raport de forțe în Orientul Mijlociu, ale căror interacțiuni de la nivel sistemic și subsistemic alimentează un fond de turbulențe și conflict ce sunt filtrate, la nivel intern, printr-o constrângere semnificativă a actorilor israelian și palestinian față de o rezoluție finală a conflictului lor istoric.

Capitolul al II-lea

În această etapă se prezintă o pledoarie pentru designul științific al realismului neoclasice elaborat de Ripsman, Taliaferro și Lobell în *Neoclassical Realist Theory of International Politics*, după ce, în prealabil se realizează o revizuirea critică a literaturii de specialitate în privința evoluției teoriei realismului și îmbunătățirilor aduse acestui curent. Argumentația, în acest caz, urmărește liniile teoretice ale acestui construct contemporan pentru a pregăti spațiul necesar testării modelului explicativ al paradigmei. Considerăm că se impune o introspecție a tuturor celor trei corpuri teoretice - realism clasic, neorealism, realism neoclasice - pentru a extrage motivația utilizării formulei adecvate studiului de caz. Cei trei teoreticieni aduc în discuție un cadru pluralist care nu se limitează în logica potrivit căreia diferențele între state nu ar fi importante, deoarece presiunile din sistemul internațional le-ar devansa în mod inerent în privința determinării comportamentelor. Dimpotrivă, impactul acestui cumul de factori, așezat în logica unui lanț causal, devine complex, însă denotă un dinamism specific realismului atunci când ne referim la unitățile componente ale unui sistem internațional. Singura nuanță în această așezare corespunzătoare unei mese cu bile de biliard o reprezintă, în argumentația enunțată de Zakaria, faptul că răspunsul acestor bile este dependent și de compoziția și structura acestora.

În cele din urmă, acest capitol arată de ce realismul neoclasice se poate dovedi drept un cadru adecvat pentru analiza politicii externe israeliano-palestiniene cu privire la pace. În baza completărilor aduse abordărilor clasice și neorealiste, și a îmbunătățirilor față de abordările ce presupun evoluția fenomenului empiric ne aflăm în punctul de a identifica un numitor comun între căutarea permanentă a semnalului structural și racordarea acestuia la un set de filtre interne și individuale pentru a surprinde elementele care influențează, într-adevăr, politica externă. În esență, în cercetarea curentă se optează pentru un cadru teoretic care examinează atât distribuția internațională a puterii, cât și percepția internă, instituțională și socială.

Argumentația este construită îndeosebi datorită faptului că deși teoria în sine păstrează legătura constantă cu imperativul sistemic, aceasta nu desemnează stimulentele/constrângerile de la nivelul respectiv ca fiind determinante pentru formularea unui răspuns de politică externă. O abordare pluralistă este concepută gradual, pornind de la înțelegerea elementelor de natură structurală și urmărind gradul acestora de influențare a factorilor decizionali interni. Astfel, ne

regăsim în situația de a trasa liniile directoare ale unui studiu consistent al dinamicilor naționale în conjuncție cu aranjamentele externe pentru a putea desfășura o cercetare cuprinzătoare a comportamentului unor actori statali.

Utilă în această privință este și cazuistica Orientului Mijlociu și a ansamblului de interacțiuni care domină această regiune de la sfârșitul Războiului Rece și până la conflictele asociate războiului civil sirian. De altfel, se observă cum teoriile realiste sunt lesne de testat în dinamica unei regiuni volatile, însă provocarea unui astfel de demers științific presupune alegerea construcției care oferă cele mai însemnate perspective de coordonare a cercetării. Teoria realismului neoclasic, așa cum a fost ea structurată de Ripsman, Taliaferro și Lobell, reprezintă o completare relativ recentă a școlii realiste de gândire care atrage din ce în ce mai mult atenția în rândul cercetătorilor fenomenului relațiilor internaționale și a studiului Orientului Mijlociu. Autori precum Halliday sau Fawcett remarcă bogăția explicativă a abordărilor multi-nivel, în cadrul cărora nu trebuie să lipsească explorarea dinamicilor naționale, subliniind, totodată, recurența conflictelor interstatale în modalități diverse.

Astfel, trasarea unor intersecții între niveluri de analiză, concentrarea pe ideea supraviețuirii regimurilor, impun amplasarea unui filtru important înaintea răspunsului de politică externă. Importanța acestei filtrări este redată în Orientul Mijlociu de răspunsuri diferite în materie de politică externă, în pofida unor semnale sistemice și subsistemice relativ asemănătoare.

Așadar, ne regăsim în situația de a pleda pentru aplicabilitatea structurii teoretice realist neoclasic în contextul evenimentelor din Orientul Mijlociu, luând în calcul argumentele pentru care această regiune reprezintă un spațiu propice pentru testarea teoretică. În finalul acestui capitol, se face precizarea unei potențiale limite a cercetării de față, care se circumscrie criteriilor de statalitate aplicate entității palestinienilor. Deși există o predilecție de a analiza problema palestiniană doar în contextul conflictului cu Israel, trebuie subliniate, totodată, o serie de argumente ce indică și viabilitatea utilizării instrumentarului teoretic al realismului neoclasic și asupra entității palestinienilor, în pofida unui grad limitat de satisfacție a criteriilor statalității. Progresul acumulat de entitatea palestiniană la Organizația Națiunilor Unite, îndeosebi cel înregistrat în 2012 privind ridicarea la statutul de stat observator non-membru, deschiderea către semnarea unor acorduri și către accesul în cadrul unor instituții precum Curtea Internațională de Justiție ori Curtea Penală Internațională, recunoașterea de către 137 de țări a statalității

palestiniene sunt premise suficiente pentru a considera actorul palestinian ca având cel puțin prerogativele încheierii unor relații internaționale cu alte state, determinante pentru studiul din perspectivă realistă.

Capitolul al III-lea

Se are în vedere, în capitolul de față, o amplă analiză diacronică, o delimitare secvențială a inițiativelor de pace israeliano-palestiniene și a contextului sistemic în care acestea au fost formulate. Se remarcă, așadar, prevalența contextului dominat de SUA în calitate de cel mai relevant pol de putere interesat de stabilitatea regională și de soluționarea conflictului istoric dintre cei doi actori analizați în teză, odată cu tranziția de la o structură bipolară către una unipolară (și mai apoi unipolară de tranziție) a sistemului internațional.

Alegerea secvențelor definitorii pentru evaluarea polarității și a distribuției puterii relative se referă și la momente istorice cheie ale procesului de pace, de la sfârșitul Războiului din Golf (1991) și până la eșecul negocierilor patronate de SUA prin secretarul de stat american John Kerry (2014). Expunerea sistematică specifică acestui capitol se bazează lucrări și cercetări relevante în domeniu: cărți, memorii, articole științifice, documente oficiale, dar și o amplă filtrare a articolelor de presă.

Pe parcursul acestei analize, se observă că, deși a fost lansat la sfârșitul Războiului Rece, și în pofida unor progrese semnificative înregistrate odată cu semnarea Acordurilor de la Oslo (1993), procesul de pace israeliano-palestinian s-a diluat gradual, iar aranjamentul sistemic favorabil nu s-a putut transpune în soluții pentru o rezoluție finală. Aspecte precum securitatea, stabilirea granițelor, partajarea Ierusalimului, statutul așezărilor israeliene, încetarea violențelor și a atacurilor teroriste sau problema refugiaților palestinieni nu s-au concretizat într-un tratat de pace stabil și nici nu au putut fi arbitrate corespunzător de SUA. Ieșirea din matca Acordurilor de la Oslo s-a produs printr-o serie de runde de negocieri bilaterale similare ca format, însă care au eșuat în mod sistematic. Aceste dinamici au condus la un climat de ostilitate reciprocă, o imposibilitate de implementare a soluției cu două state și la o diminuare a capacității SUA de a juca un rol decisiv în rezolvarea conflictului.

Inițial, urmare a Războiului din Golf, exercitarea unor presiuni economice ale administrației americane asupra Israelului au permis stabilizarea unui rol de agent de pace al SUA într-un proces de conciliere regională care să presupună și o percepție favorabilă din partea statelor arabe. În aceeași perioadă, a sporit relevanța cauzei palestinienilor în topul priorităților de agendă internațională.

Autori precum Kurtzer, Thrall, Rabinovich și Ross remarcă o încetare graduală a administrațiilor americane de a mai impune presiuni economice semnificative asupra Israelului precum cele înregistrate la finalul mandatului lui George H.W. Bush, în scopul perfectării primelor negocieri bilaterale între Israel și Organizația pentru Eliberarea Palestinei. Statele Unite se încadrau în cel mai propice climat pentru soluționarea conflictului israeliano-palestinian, din postura de unică superputere mondială, cu un avantaj în dinamica de alianțe cu state arabe din regiune precum Siria și Egipt și cu o prezență militară care a limitat tendințele hegemonice regionale ale altor state. În timpul primului mandat prezidențial a lui Bill Clinton, administrația americană a acționat ca un facilitator al procesului de pace, lăsând termenii de negociere la discreția celor doi actori.

Semnarea Acordurilor de la Oslo a reprezentat un progres de necontestat în economia rezolvării conflictului israeliano-palestinian, însă lipsa respectării calendarului de măsuri pe fondul tensiunilor interne, a atacurilor teroriste, a recrudescenței opoziției față de principiile de pace și a implicării modeste a administrației americane au condus la amânarea rezoluției finale. Administrația condusă de președintele Bill Clinton a fost implicată în soluționarea conflictului israeliano-palestinian, ținând cont și de termenul limită – mai 1999 – plasat în timpul celui de-al doilea mandat, ca punct de referință temporală pentru atingerea unei soluții după perioada interimară stabilită prin Acordurile de la Oslo. Prin implicarea în negocierile israeliano-palestinienilor, semnarea unor acorduri și memorandumuri intermediare și organizarea unui summit (Camp David 200), administrațiile Clinton au încercat să păstreze fereastra de oportunitate deschisă cu prilejul Acordurilor de la Oslo. Eșecul acestor inițiative impune o primă nevoie de introspecție la nivel intern în cazul actorilor israeliano-palestinian, care să completeze explicația stadiului de impas al negocierilor.

În primul mandat prezidențial, abordarea administrației Bush jr. în privința conflictului israeliano-palestinian s-a bazat îndeosebi pe adresarea nevoilor de securitate ale Israelului, în detrimentul solicitărilor venite din partea actorului palestinian. După atentatul terorist din 11

septembrie 2001, administrația Bush jr. a implementat o strategie în care a substituit demersurile de descurajare împotriva statelor care găzduiesc elemente teroriste cu războiul preventiv și acțiunile militare unilaterale în scopul democratizării. Acest lucru s-a transpus și printr-o reacție laxă față de utilizarea forței armate israeliene împotriva actorului palestinian, atunci când securitatea israeliană era afectată. De la invazia Irakului în 2003, influența SUA, deși instalată sub auspiciile unui hegemon, a cunoscut, gradual, o eroziune și a permis, ulterior, o influență sporită a Iranului și un reviriment al grupărilor sectare locale adepte ale fundamentalismului islamic. Un astfel de aranjament a sporit violențele de la granița Israelului, conducând la închiderea ferestrelor de oportunitate pentru un acord de pace și contestând strategia retragerilor unilaterale ca precursor al păcii. Pe același fundal, Autoritatea Palestiniană și principalul partid component – Fatah – au cunoscut un declin evident, dublat de pierderea controlului asupra Fâșiei Gaza, în primul rând ca urmare a alegerilor legislative (2005), iar ulterior în urma unui război civil Hamas-Fatah (2007). Astfel, deși în timpul mandatelor președintelui George W. Bush s-a insistat, în premieră, pentru soluția celor două state, climatul de ostilitate reciprocă între cei doi actori a sporit și a cunoscut inclusiv dispute militare.

În egală măsură, administrațiile americane sub președinția lui Barack Obama nu au reușit să reinstaureze un cadru pentru negocieri între actorii israelian și palestinian, iar provocările regionale și interne au sporit sistematic, îndepărtându-se vizibil de soluția a două state și de relevanța cauzei palestinienilor pe scena internațională.

Ca o concluzie, se poate admite că ne aflăm în situația unei crize a unipolarismului de tranziție și a schimbărilor distribuției de putere de la nivel subsistemic, care au prefigurat un nou context al procesului de pace israeliano-palestinian. În perioada 1991-2014, sistemul internațional a oferit suficiente oportunități pentru soluționarea conflictului israeliano-palestinian, permițând SUA să-și exercite influența în regiune pe fondul inițial al dezintegrării Uniunii Sovietice și a retragerii graduale a angajamentelor sale din Orientul Mijlociu. În aceeași ordine de idei, în pofida unei perioade semnificative în care a lipsit o contestare reală a hegemoniei americane în Orientul Mijlociu, angajamentul SUA în soluționarea dosarului israeliano-palestinian a fost marcat de sincope, lipsă de continuitate de-a lungul succesiunii administrațiilor americane și alternanță în privința constrângerilor aplicate celor doi actori. Aceste aspecte s-au tradus în eșecuri succesive de a oferi un cadru de negociere și un orizont de timp agree de actorii israelian și palestinian, iar ferestrele de oportunitate ale contextului

sistemic favorabil s-au diminuat la rândul lor. În egală măsură, alimentarea unor conflicte sectare ca urmare a intervențiilor militare americane în regiune, dar și retragerile americane ulterioare au consolidat viduri de putere care au contribuit la eroziunea rolului SUA în subsistemul regional.

Capitolul al IV-lea

În continuare se urmăresc liniile abordării istorice din cadrul capitolului precedent și se răspunde nevoii de a integra o analiză secvențială internă a dinamicii interne israeliano-palestiniene. Scopul acestei analize este de a oferi acuratețe explicativă lanțului de eșecuri ale inițiativelor de pace derulate într-un context sistemic favorabil unei rezoluții a conflictului istoric. În aceeași ordine de idei, o astfel de analiză pregătește spațiul de cercetare pentru o ilustrare amplă a teoriei realismului neoclasice în capitolele subsecvente. Selecția variabilelor care intervin la nivel intern se face în acord cu structura lui Ripsman, Taliaferro și Lobell, în care este necesară o introspecție a imaginii și percepției liderului, a culturii strategice din statele analizate, a relațiilor stat-societate și a dinamicii instituțiilor interne. În final este conturată linia argumentativă a necesității unei variabile interne care, în cazul perioadei 1991-2014, are un rol determinant în eșecul finalizării demersului început odată cu Acordurile de la Oslo. Remarcăm faptul că o analiză la nivelul național israeliano-palestinian este necesară și ca urmare a dilemei ce privește așa-numita *Pax Americana* în Orientul Mijlociu, pentru a evidenția în ce măsură această consolidare a hegemoniei americane a condus la o nouă ordine regională și mai exact la un proces de pace israeliano-palestinian.

Introspecția internă urmărește și linia progreselor/eșecurilor înregistrate în momente precum Acordurile de la Oslo (1993), Summitul de la Camp David (2000), Foaia de Parcurș (2003), retragerea israeliană unilaterală din Fâșia Gaza (2005), Conferința de la Annapolis (2007) și discuțiile de pace din 2013-2014.

În esență, intensificarea dilemei de securitate în regiunea Orientului Mijlociu, pe fondul eșecului diplomatic american, este reprezentată într-o manieră în care atât Israelul cât și Autoritatea Palestiniană devin atât de afectate de schimbările din sistemul internațional și din subsistemul regional, încât nu mai au stimulentele necesare pentru continuarea procesului de

pace. Această consecință se raportează la diverse procese de la nivel intern care se delimitează de cadrul agreat cu prilejul Acordurilor de la Oslo.

Liderii analizați în optica percepțiilor față de semnalul sistemic sunt premierii israelieni Yitzhak Rabin, Ehud Barak, Ariel Sharon și Ehud Olmert, iar de partea cealaltă - președintele OEP (mai apoi și al AP), Yasser Arafat, în condițiile în care o analiză separată în privința premierului israelian, Benjamin Netanyahu și a președintelui AP, Mahmoud Abbas, va fi integrată în cadrul analizei calitative finale. Cu excepția lui Ehud Olmert, remarcăm prezența la vârful ierarhiei de conducere israeliană a militarilor de carieră, față de care orice semnal sistemic este filtrat în termeni de menținere a securității Statului Israel și a supraviețuirii sale. Percepția liderilor în cauză cu privire la actorul palestinian fluctuează, însă nu se detașează complet față de ideea unei reprezentări față de un partener catalogat ca fiind lipsit de încredere. Tentativele de conciliere subsecvente Acordurilor de la Oslo nu s-au putut transpune în soluții finale din rațiuni de supraviețuire politică și poate chiar fizică (având în vedere precedentul asasinatului premierului Yitzhak Rabin) ale liderilor israelieni, precum și dintr-o lipsă constantă a identificării unui sprijin din partea coaliției de guvernare pentru un astfel de demers în plan extern. Motivații similare stau și la baza calculelor liderului palestinian, Yasser Arafat. De aici rezultă că percepțiile cu privire la oportunitatea concilierii cu Israelul erau puternic afectate de asimetria conflictului în sine, neîncredea în abilitatea SUA de a se menține în calitate de arbitru și mediator imparțial al procesului și de nevoia de a reține opțiunea militară, adesea de factură teroristă, pentru a ține sub control facțiunile de tip Hamas care au contestat, încă de la început, principiile Acordurilor de la Oslo.

În aceeași ordine de idei, cultura strategică a celor doi actori s-a dovedit a fi un element care a cunoscut stimulări frecvente din perspectiva filonului ideologic naționalist în ambele tabere, ca urmare a unor acțiuni care se îndepărtau de cadrul de conviețuire agreat în 1993. În timp ce motivația ideologică reprezintă apanajul facțiunilor extremiste din ambele tabere, moderații rețin o viziune pragmatică și realistă care să contribuie la reconciliere. În esență construcția de așezări israeliene a alimentat temerea asociată naționalismului palestinian în privința deposedării de teritoriu și a imposibilității stabilirii unui stat palestinian viabil. De cealaltă parte, recrudescența atacurilor teroriste palestinieni a alimentat frica asociată sionismului israelian cu privire la supraviețuirea statului într-o formulă care presupunea o coabitare cu populația arabă.

Mult mai pregnantă este sub-variabila relațiilor stat-societate. În Israel, coalițiile guvernamentale sunt determinante pentru filtrarea semnalului sistemic în funcție de configurația lor politică, iar de partea cealaltă, poporul palestinian beneficiază de un sistem politic dublu care include noțiunea mai largă a reprezentării palestinienilor de pretutindeni și cea a reprezentării din Teritorii. Astfel, fiecare demers de instrumentare a păcii cu actorul palestinian a întâmpinat probleme serioase de implementare atât la nivelul aprobării în Knesset, cât și a execuției setului de măsuri de către guvern, mergând până la o consolidare a unor forțe conservatoare, ultra-religioase, care manifestă rețineri față de ideea de pace cu palestinienii. De cealaltă parte, eșecul sistematic al negocierilor de pace și diluarea mecanismelor de presiune americană asupra Israelului, au condus la o fractură în rândul forțelor politice palestinienilor Fatah-Hamas (2005-2007) care s-a soldat cu o opțiune clară în defavoarea negocierilor de pace cu Israelul. Acest aspect este lesne de observat și în structura instituțională a celor doi actori. Pe de o parte, lipsa de soluționare a conflictului israeliano-palestinian a condus la o fragmentare a sistemului politic israelian. Astfel, alianțele și diviziunile în Knesset au devenit frecvente, iar o strategie îndreptată spre pace a devenit improbabilă pe măsură ce lipsește un liant transpartinic în acest sens, care să se mențină indiferent configurația politică a legislativului. De cealaltă parte, diviziunea Fatah-Hamas, administrarea bicefală a Teritoriilor Palestiniene și lipsa de substanță a acordurilor de reconciliere între cele două formațiuni face imposibil avansul către soluționarea conflictului israeliano-palestinian ca urmare a unor negocieri bilaterale cu actori legitimi.

Toată această gamă de constrângeri interpretate în cheie realist-neoclasică au subliniat imposibilitatea rezolvării conflictului israeliano-palestinian, prin suta de presiuni concurențiale interne care însoțeau fiecare acord interimar și care lăsausă fără substanță orice demers de mediere și de facilitare a unei agende de negocieri sub patronajul Statelor Unite.

Capitolul al V-lea

Demersul științific presupune în această etapă o construcție a variabilei independente, a structurii sistemului internațional și a distribuției puterii relative la nivelurile sistemic și subsistemic în perioada 2014-2018, pentru a reține contextul internațional al stagnării procesului de pace israeliano-palestinian și pentru a servi drept început în lanțul causal construit sub

auspiciile realismului neoclasic. Atât imperativele sistemului internațional, cât și ale subsistemului regional sunt incluse în acord cu designul teoretic postulat de Ripsman, Taliaferro și Lobell. Astfel, se au în vedere elemente precum structura sistemică, modificatorii structurali și elementele sistemice non-structurale precum claritatea și mediul strategic permisiv/restrictiv. Toate acestea se reunesc sub umbrela mediului anarhic al politicii internaționale care devine purtător de impulsuri la adresa actorilor statali care își calibrează astfel comportamentul extern, în cazul de față – Israel și Palestina. Pentru a delimita variabila independentă reprezentată de sistemul internațional și distribuția puterii relative la care se adaugă modificatorii structurali, și factorii sistemici este necesară o stabilire a regularității mișcărilor de către acest sistem, pentru a putea face observații pertinente cu privire la impactul asupra interacțiunilor actorilor din această regiune, îndeosebi cu privire la modul în care un proces de pace israeliano-palestinian mai are sau nu relevanță strategică și de actualitate. Scopul principal este de a identifica limitele și oportunitățile oferite de mediul internațional pentru a ilustra marja de manevră în care se poate integra o decizie de politică externă pe subiectul dialogului de pace și a concesiilor teritoriale între actorul israelian și cel palestinian.

Demersul de a contura puterea relativă a statelor din Orientul Mijlociu presupune o introspecție a capacităților materiale, precum produsul intern brut al statului, nivelul cheltuielilor militare anuale (în termeni absoluți), mărimea și compoziția forțelor armate. Astfel, se pot remarca o serie de tipare de suplimentare a cheltuielilor militare în perioada supusă analizei, o cursă a înarmărilor în care actori regionali capătă relevanță sporită, iar hegemonia americană este contestată la nivelul Orientului Mijlociu de angajamentele militare ale Federației Ruse. Până la îndeplinirea acestui deziderat, acest complex al relațiilor pe care Rusia le-a dezvoltat în Orientul Mijlociu, în sâmbul războiului civil din Siria, conferă Moscovei rolul de mediator între adversari regionali. La nivel regional, dinamica războaielor, a alianțelor și a cooperărilor pe linia achiziției de armament angajează Rusia de partea Siriei în principal și indirect de partea Iranului, iar Statele Unite, în mod tradițional, de partea Israelului, a Egiptului, Iordaniei și a monarhiilor din Golf, cea mai importantă fiind Arabia Saudită.

Prezența puterilor externe, fluctuațiile militare din Orientul Mijlociu și procesul de înarmare continuă în interiorul acestui subsistem livrează o serie de condiții pentru comportamentul unităților, iar rezultatul acestui comportament redă interacțiunile posibile ale actorilor statali. O urmărire a propriilor agende de securitate din partea puterilor medii regionale

completează semnalul sistemic și contribuirea la crearea unui set de preocupări ale actorilor israelian și palestinian incompatibile cu ideea de pace. Incapacitatea de a-și proiecta în mod singular puterea în Orientul Mijlociu se găsește în conjuncție cu strategia americană de retragere din regiune, aspect ce permite crearea unor viduri de putere și limitări în a influența o potențială pace israeliano-palestiniană. Nu în ultimul rând, deciziile administrației Trump din perioada 2015-2018 adresează, îndeosebi, preocupări de securitate ale Israelului, dar și aspecte de aspirație națională (recunoașterea Ierusalimului drept capitală eternă și mutarea ambasadei SUA de la Tel Aviv în Orașul Sfânt), în detrimentul preocupărilor și solicitărilor venite din partea actorului palestinian.

Se poate acredita ideea potrivit căreia noua distribuție a puterii rezultată ca urmare a conflictelor militare, gradul diferit de implicare a două puteri externe în regiune, în detrimentul uneia singure, dar și relevanța în creștere a actorilor regionali precum Iran, Turcia sau Arabia Saudită comportă un set de constrângeri asupra relevanței cauzei palestinienilor pe agenda internațională. Analizând, mai departe, setul de modificatori structurali, remarcăm inserții ale unor actori statali (Iranul) pe teritoriul unor state eșuate (Irak și Siria) care trasează noi linii de demarcare geografică în zonă și sporesc importanța strategică a unor teritorii precum Cisiordania. Același acces facil al Iranului și a unor actori non-statali la granița israeliană presupune un motiv serios de preocupare și din partea structurilor reprezentative ale palestinienilor. În egală măsură, se remarcă balanța ofensivă-defensivă a tehnologiei militare în linia unor limitări ale Israelului de a purta atacuri preventive odată cu sporirea capacităților militare din regiune și cu amplasarea unor sisteme de apărare anti-aeriană rusești în Siria. În egală măsură, acest aspect se traduce și în creșterea asimetriei conflictului israeliano-palestinian și dependența crescândă a actorului palestinian de Israel. Difuziunea tehnologică indică faptul că războiul cunoaște noi valențe decât cele specifice în materie clasică. Astfel, potrivit cercetărilor bazelor de date de profil, observăm cum Israelul și Iranul sunt, de departe, cele mai active puteri regionale angajate în războiul cibernetic.

Din punctul de vedere al clarității semnalului, putem acredita ideea potrivit căreia există o dezangajare americană din regiune în perioada 2014-2018, în opoziție cu o inserție mult mai evidentă a Federației Ruse. La nivel regional, principalul semnal clar îl reprezintă proiecția puterii iraniene cu implicații atât asupra Israelului cât și asupra Teritoriilor Palestiniene. Tot acest ansamblu comportă un mediu strategic dominat de război sub un spectru larg de forme de

manifestare și o permisivitate redusă pentru concesii teritoriale sau retrăsări de frontiere care să nu atragă conflictul.

Toți acești factori sunt în măsură să afecteze strategia Israelului și a Autorității Palestiniene, oferă marja de manevră și fereastra de oportunitate în care cei doi actori se pot înscrie în misiunea lor de a identifica răspunsuri de politică externă.

Capitolul al VI-lea

Continuarea firească a cercetării vizează o completare a lanțului causal început în capitolul precedent, printr-o analiză calitativă a dinamicii interne israeliano-palestiniene în aceeași perioadă (2014-2018), în nota distinctivă a conceptelor propuse de realismul neoclasic, pentru a se sincroniza din punct de vedere analitic cu variabila independentă enunțată în capitolul anterior. Introspecția la nivel național capătă rigoarea construcției unei prisme care să filtreze semnalele primite de actorii israelian și palestinian de la nivel sistemic și subsistemic. În aceeași ordine de idei, sunt subliniate provocările de la nivelul unității înainte de formularea răspunsului de politică externă.

În perioada 2014-2018 sunt realizate analize ale percepției liderilor, ale culturii strategice din statele alese pentru studiul de caz, ale relațiilor stat-societate și ale dinamicii instituțiilor interne, din perspectiva impactului pe care îl au asupra unui eventual demers de conciliere între cei doi actori.

Primul element este desemnat de convingerile individuale ale liderilor, principiile la care se raportează și modul de înțelegere al informațiilor despre mediul extern. În cazul particular palestinian, prerogativele administrative fiind împărțite între Fâșia Gaza și Cisiordania, s-a optat și pentru includerea liderului Hamas, Ismail Haniyeh. Astfel, analizând trăsăturile definitorii ale premierului Benjamin Netanyahu și ale longevității sale la conducerea guvernului israelian se remarcă o perspectivă mai largă a percepției unei lupte permanente pe care Israelul o desfășoară în Orientul Mijlociu pentru supraviețuire, în asentimentul convingerilor sale. În egală măsură, percepția liderului israelian are în vedere o ierarhizare a amenințărilor la adresa statului, iar dosarul iranian depășește preocuparea pentru rezolvarea problemei palestiniene. Astfel, setul de priorități ale mandatului său suferă schimbări în directă proporționalitate cu semnalul sistemic,

conflictul cu actorul palestinian fiind văzut mai degrabă ca o problemă de management decât de soluționare iminentă. De partea cealaltă, președintele Autorității Palestiniene, Mahmoud Abbas, suferă de o erodare a legitimității sale în fruntea structurii reprezentative a poporului palestinian. Deși nu a abandonat opțiunea diplomatică a soluționării conflictului, aranjamentele sistemice și subsistemice denotă o schimbare de optică și în cazul liderului palestinian. Acesta manifestă reținere în a se angaja într-un dialog de pace cu omologul israelian, urmare a deciziilor administrației americane a lui Donald Trump interpretate ca fiind în defavoarea cauzei palestiniene. În egală măsură, strategia de internaționalizare a conflictului ca bypass față de modelul de negocieri bilaterale prevalează în continuare în rândul președintelui AP din rațiuni de supraviețuire politică. O apropiere a Iranului față de granițele israeliene și o consolidare a unui arc favorabil colaborării cu Hamas, reprezintă pentru liderul politic al formațiunii din Fâșia Gaza, Ismail Haniyeh, un stimulent suficient pentru a nu consolida relațiile cu Autoritatea Palestiniană și Fatah, pentru a menține, totodată, opțiunea terorismului din rațiuni de supraviețuire politică. Paleta largă de constrângeri cognitive și setul de valori la care se raportează premierul israelian, Benjamin Netanyahu, președintele Autorității Palestiniene, Mahmoud Abbas și liderul politic al Hamas, Ismail Haniyeh, capătă numitorul comun al ostilității și neîncrederii și se traduce printr-o politică externă de păstrare a statu-quo-ului, de lipsă de deschidere față de structurarea unui cadru de negociere și prioritizarea altor dosare externe, în detrimentul celui israeliano-palestinian.

Un element definitoriu al culturii strategice a Israelului este modelat de relația strânsă dintre cetățeni și armata israeliană (IDF) care conferă un sentiment puternic de apartenență, iar țesătura de pericole existente în subsistemul regional mobilizează acțiuni permanente ale armatei israeliene într-o constantă a intervențiilor militare anticipative. De asemenea, indiferent de partidul reprezentat, majoritatea liderilor politici au o carieră militară importantă care face ca ideile conservatoare să prevaleze. De partea cealaltă, existența continuă a două interpretări diferite ale mișcării naționaliste de eliberare a Palestinei, cea de luptă armată (Carta Hamas) și cea de renunțare la violență (Carta Fatah și Carta OEP) opune, în continuare, două culturi strategice antagonice cu orizonturi limitate în materia unor compromisuri între cele două formațiuni palestiniene.

În privința relațiilor stat-societate în perioada 2014-2018 găsim de cuviință să subliniem continuitatea manifestării sprijinului public față de o coaliție de dreapta în mediul politic

israelian. O astfel de constantă reprezintă o detașare față de formatul de negocieri agreat cu prilejul Acordurilor de la Oslo și o exprimare a reticenței față de partenerul palestinian în rândul societății israeliene. De cealaltă parte, un control civil deficitar al aripii armate Hamas a fost analizat în cheia unui jucător de veto important în calea reconcilierii Fatah-Hamas și a unificării sub auspiciile unei voci singulare palestinieni pe scena internațională.

Nu în ultimul rând, aranjamentul instituțional continuă tendința remarcată în prima analiza internă și anume o fragmentare excesivă în rândul sistemului politic israelian, cu alianțe fragile și perspective restrânse ca un guvern să își ducă la îndeplinire un mandat întreg, iar de partea actorului palestinian – o erodare a legitimității instituțiilor pe fondul menținerii climatului de ostilitate reciprocă între Fatah și Hamas.

Impactul celor patru categorii ale variabilei intermediare arată modul în care actorii israelian și palestinian procesează și reacționează sub imperiul constrângerilor sistemice și sub-sistemice, însă în același timp, dinamica internă contribuie, la rândul ei, la completarea setului de constrângeri. O autonomie și o marjă de manevră limitate de factorii expuși anterior, indică o predispoziție pentru păstrarea statu-quo-ului, plasarea strategică într-o zonă de conflict înghețat, și detașarea completă față de negocieri directe pe modelul parametrilor Acordurilor de la Oslo.

CONCLUZII GENERALE

Nota concluzivă a tezei se circumscrie unui rezumat al argumentului inițial și al modului în care este urmărit firul expozeului pe parcursul lucrării de față.

Cercetarea științifică are drept reper o pledoarie în favoarea utilizării cadrului teoretic al realismului neoclasic datorită unei oferte superioare de testare empirică a analizei politicii externe și a unei explicații precise în privința stadiului de îngheț al procesului de pace israeliano-palestinian în perioada 2014-2018. Prin lupa teoretică a realismului neoclasic se constată că pe lângă structurarea constrângerilor sistemului internațional asupra deciziilor de politică externă ale statelor, este, de asemenea, necesară o introspecție a modului în care aceste elemente sunt traduse la nivel național. Astfel, pentru a înțelege politica externă pe relația diadică se impune o analiză riguroasă a nivelului de unitate și sub-unitate în cazul actorilor supuși analizei.

În cazul de față, demersul contribuie la construcția unui lanț causal, în care să existe o punte între imperativele contextului internațional și implicațiile transpunerii semnalelor externe la nivel intern, având la îndemână un studiu de caz generos și o focalizare pe o regiune care se pretează interpretării realiste. Este păstrată, astfel, rigoarea neoclasică în care până la identificarea constrângerilor interioare, statele trebuie să răspundă presiunilor concurențiale ale sistemului internațional.

În egală măsură, am considerat de cuviință că până la evaluarea propriu-zisă a raporturilor de forțe din perioada 2014-2018, se impune o abordare diacronică, secvențială, pentru a ilustra principalele progrese și involuții ale procesului de pace în perioada 1991-2014, pe fondul unui context internațional favorabil concilierii israeliano-palestiniene. Argumentul pentru adăugarea acestui studiu longitudinal generos rezidă în acest contrast al semnalelor sistemice favorabile și a necesității integrării unor variabile interne interveniente tocmai pentru a reda bogăția explicativă a fenomenului.

Beneficiind de o perspectivă secvențială, cu punctarea momentelor de referință în problematica procesului de pace israeliano-palestinian, având și un set de reprezentări istorice ale unor factori interni, se pot formula idei în sprijinul argumentelor privind stadiul de îngheț al procesului de conciliere din intervalul 2014-2018.

Prin urmare, evaluarea tezei de față asupra stadiului de îngheț al procesului de pace israeliano-palestinian în perioada 2014-2018 cunoaște un set de influențe din trecut, însă se circumscrie mult mai pregnant noului context internațional al implicării puterilor externe – SUA și Federația Rusă – în Orientul Mijlociu, într-un climat de contestare a hegemoniei americane tradiționale în respectiva regiune. Vidurile de putere din Orientul Mijlociu generate de retragerile militare americane implică o sporire a relevanței actorilor regionali și a unor ambiții asociate de proiecție a puterii în afara granițelor, așa cum este cazul Iranului, Turciei sau Arabiei Saudite. În egală măsură, implicațiile modificatorilor structurali sunt de natură să intensifice preocupările actorilor israelian și palestinian cu privire la relevanța dosarului de pace pe scena internațională. Nu în ultimul rând, nu se poate certifica o claritate a semnalului care să favorizeze un climat de pace, iar mediul strategic comportă, la rândul său, elemente de restricție în materia angajamentelor de concesi teritoriale. Astfel de semnale internaționale sunt mai apoi filtrate la nivel intern de o constelație de subvariabile, în care distingem rolul intervenient al percepției liderilor, al relațiilor stat-societate, al dinamicii instituționale și mai puțin a culturii strategice. Sunt construite așadar instanțe de jucători de veto naționali capabili să respingă ferestre de oportunitate pentru pace. Tot acest set de subvariabile compun o prismă internă cu note de opacitate evidente față de un demers de conciliere israeliano-palestinian în logica negocierilor bilaterale, iar din această amplă perspectivă cauzală se poate argumenta stadiul de îngheț al procesului de pace în perioada 2014-2018.

BIBLIOGRAFIE

Cărți, tratate și articole științifice:

1. Aboul-Enein, Sameh - Cybersecurity challenges in the Middle East, Geneva Centre for Security Policy, 2017, <https://www.gcsp.ch/News-Knowledge/Publications/Cybersecurity-Challenges-in-the-Middle-East>;
2. Abrams, Elliott - Tested by Zion: The Bush Administration and the Israeli-Palestinian Conflict, T.N., Editura Cambridge University Press, 2013;
3. Akbarzadeh, Shahram, Routledge Handbook of International Relations in the Middle East, Editura Routledge, Abingdon și New York, 2019;
4. Albright, David, Heinonen, Olli, Pabian, Frank și Stricker, Andrea - A Key Missing Piece of the Amad Puzzle: The Shahid Boroujerdi Project for Production of Uranium Metal & Nuclear Weapons Components, Institute for Science and International Security, 11 ianuarie 2019, <http://isis-online.org/isis-reports/mobile/a-key-missing-piece-of-the-amad-puzzle#fn3>;
5. Arbell, Dan - Does Obama really have a November surprise planned for Israel and the Palestinians?, The Brookings Institution, 17 octombrie 2016, <https://www.brookings.edu/blog/markaz/2016/10/17/does-obama-really-have-a-november-surprise-planned-for-israel-and-the-palestinians>;
6. Asseburg, Muriel - Middle East Peace Talks at the End of the Road?, Stiftung Wissenschaft und Politik, mai 2014, p.2, https://www.swp-berlin.org/fileadmin/contents/products/comments/2014C21_ass.pdf;
7. Baram, Gil - Israeli defense in the age of cyber war, Middle East Quarterly, nr. 24, https://www.researchgate.net/publication/316960053_Israeli_defense_in_the_age_of_cyber_war;
8. Barak, Ehud - My Country, My Life: Fighting for Israel, Searching for Peace, T.N., Editura St. Martin's Press, Londra, 2018;
9. Barari, Hassan A. - Israeli Politics and the Middle East Peace Process 1988-2002, T.N. Editura Routledge, Londra, 2014;
10. Barnes-Dacey, Julien și Levy, Daniel, The European Council on Foreign Relations, 29 iulie 2013, http://www.ecfr.eu/page/-/ECFR86_SYRIA_REPORT.pdf;

11. Benedetta, Berti, Seeking stability: Israel's approach to Middle East and North Africa – Analysis, EurAsia Review, 23 mai 2015;
http://fride.org/download/PB_198_Israel_approach_to_the_Middle_East_and_North_Africa.pdf;
12. Ben Meir, Yehuda - Israel: The 2015 Elections, INSS Insight No. 678, 29 martie 2015, <http://www.inss.org.il/publication/israel-the-2015-elections/>;
13. Bouris, Dimitris - The European Union and Occupied Palestinian Territories: State-building Without a State, T.N., Routledge, Abingdon, 2013;
14. Brower, Kenneth - The Israel Defense Forces, 1948-2017, The Begin-Sadat Center for Strategic Studies, Bar-Ilan University, Center for Strategic Studies, Mideast Security and Policy Studies, Nr. 150,
<https://www.infosperber.ch/data/attachements/The%20Israel%20Defence%20Forces%201948%20-%202017.pdf>;
15. Burchill, Scott - Andrew Linklater, Richard Devetak, Jack Donnoelley, Matthew Patterson, Christian Reus-Smit, Jacqui True, Teorii ale Relațiilor Internaționale, Notă introductivă de Ruxandra Ivan, Traducere de Ruxandra Ivan (coord.), Editura Institutul European, Iași, 2008;
16. Black, Ian - Enemies and Neighbours. Arabs and Jews in Palestine and Israel, 1917-2017, T.N., Atlantic Monthly Press, New York, 2017;
17. Brown, Leon Carl - International Politics and the Middle East: Old Rules, Dangerous Game, Princeton, T.N., Princeton University Press, New Jersey, 1984;
18. Bush, George W. - Decision Points, Editura Broadway Books, New York, 2011;
19. Buzan, Barry - Popoarele, Statele și Frica, Traducere din engleză de Vivia Săndulescu, Ediția a II-a, Editura Cartier, București, 2014;
20. Buzan, Barry, Ole Weaver, Jaap de Wilde – Securitatea. Un nou cadru de analiză, Traducere din engleză de George Jigău, Editura CA Publishing, Cluj-Napoca, 2010;
21. Buzan, Barry, Ole Wæver - Regions and Powers, Editura Cambridge University Press, New York, 2003;
22. Buzan, Barry, Jones, Charles și Little Richard , The logic of Anarchy: Neorealism to Structural Realism, T.N., Editura Columbia University Press, New York, 1993;
23. Christison, Kathleen - Perceptions of Palestine. Their Influence on U.S. Middle East, University of California Press, Berkeley, Los Angeles și Londra, 1999;

24. Dan, Uri - Ariel Sharon. An intimate portrait, T.N., Editura Palgrave Macmillan, New York, 2006;
25. Del Sarto, Raffaella A. - Israel Under Siege. The Politics of Insecurity and the Rise of the Israeli Neo-Revisionist Right, T.N., Editura Georgetown University Press, Washington, 2017;
26. Dîrdală, Lucian-Dumitru - Neorealismul în Relațiile Internaționale, în Buletin Științific, Editura Institutul European, nr. 15, Iași, 2006, pp. 253-265;
27. Doumani, Bishara - Palestine versus the Palestinians? The Iron Laws and Ironies of a People Denied, Journal of Palestine Studies, vol. XXXVI, no. 4 (vara, 2007), p. 56;
28. Dunne, Tim, Kurki, Milja și Smith, Steve (eds.), International Relations Theories: Discipline and Diversity, T.N., Editura Oxford University Press, Oxford și New York, 2010;
29. Eichner, Itamar - INSS report: Hezbollah remains most serious conventional threat to Israel, YnetNews, 2 ianuarie 2017, <https://www.ynetnews.com/articles/0,7340,L-4901942,00.html>;
30. Eisenstadt, Michael, Knights, Michael și Ahmed Ali, Iran's Influence in Iraq Countering Tehran's Whole-of-Government Approach, The Washington Institute for Near East Policy, Policy Focus nr. 111, aprilie 2011, p. IX.
<https://www.washingtoninstitute.org/uploads/Documents/pubs/PolicyFocus111.pdf>;
31. Fawcett, Louise - International Relations of the Middle East, T.N., ediția a patra, Editura Oxford University Press, Oxford, 2016;
32. Farouk, Yasmine - The Middle East Strategic Alliance Has a Long Way To Go, Carnegie Endowment for International Peace, 9 februarie 2019,
<https://carnegieendowment.org/2019/02/08/middle-east-strategic-alliance-has-long-way-to-go-pub-78317>;
33. Feldmanși, Shai și Shikaki, Khalil - The Obama Presidency and the Palestinian-Israeli Conflict, Crown Center for Middle East Studies, Middle East Brief, Nr. 30, noiembrie 2009;
34. Fisichella, Domenico - Știința Politică, Probleme, concepte, teorii, Traducere din limba italiană de Victor Moraru, Editura Polirom, Iași, 2007;
35. Fukuyama, Francis - America At the Crossroads: Democracy, Power, and the Neoconservative Legacy, T.N., Editura Yale University Press, New Haven, 2007;

36. Gaub, Florence - Civil-military relations in the MENA: between fragility and resilience, European Union Institute for Security Studies, Challot Paper Nr. 139, Octombrie 2016, https://www.iss.europa.eu/sites/default/files/EUISSFiles/CP_139_Arab_civil_military_relations.pdf;
37. Ghanem, As'ad - Palestinian Politics after Arafat, T.N., Editura Indiana University Press, Bloomington și Indianapolis, 2010;
38. Gilpin, Robert - War and Change in World Politics, Cambridge University Press, New York, 1981;
39. Goldenberg, Ilan - Lessons from the 2013–2014 Israeli-Palestinian. Final Status Negotiations, Center for New American Security, martie 2015, https://www.files.ethz.ch/isn/189778/CNAS_Final_Status_Negotiation_web.pdf;
40. Goldstein, Joshua S. și Pevehouse, Jon C. – Relații internaționale, Traducere de Andreea-Ioana Cozianu, Elena Farca și Adriana Ștraub, Editura Polirom, Iași, 2008;
41. Gross, Judah Ari și Ahren, Raphael - Liberman on Syria strikes: Israel keeping WMDs from Hezbollah, The Times of Israel, 7 decembrie 2016, <http://www.timesofisrael.com/liberman-israel-attacked-syria-to-stop-hezbollah-from-getting-wmds/>;
42. HaCohen, Gershon - IDF Strategy – Force design, Dado Central Journal, vol. 7, p. 150, <https://www.idf.il/media/11164/hacohen.pdf>;
43. Halliday, Fred - The Middle East in International Relations. Power, Politics and Ideology, T.N., Editura Cambridge University Press, Cambridge, 2005;
44. Hammond, Jeremy - Obstacle to peace - The US Role in the Israeli- Palestinian Conflict, T.N., Editura Worldview Publications, New Delhi, 2016;
45. Hanieh, Akram - The Camp David Papers, The Palestinian Initiative for the Promotion of Global Dialogue and Democracy, August 2000, <http://www.miftah.org/Doc/Reports/2011/CampDavidPapers.pdf>;
46. Hazbun, Waleed - Regional Powers and the production of insecurity in the Middle East, Menara Working Papers, nr. 11, septembrie 2018, https://www.academia.edu/37685655/Regional_Powers_and_the_Production_of_Insecurity_in_the_Middle_East;
47. Hazbun, Waleed - In America's Wake: Turbulence and Insecurity in the Middle East, în The Project on Middle East Political Science, Shifting Global Politics and the Middle East, Nr.

- 34, martie 2019, https://pomeps.org/wp-content/uploads/2019/03/POMEPS_Studies_34_Web.pdf;
48. Herzog, Michael - Inside the Black Box of Israeli-Palestinian Talks, The American Interest, 27 februarie 2017, <https://www.washingtoninstitute.org/uploads/Documents/opeds/Herzog20170227-AmericanInterest.pdf>;
49. Hinnebusch, Raymond - The international politics of the Middle East, T.N., Editura Manchester University Press, New York, 2003;
50. Inbar, Efraim și Gershon Hacoen, The Strategic Importance of Jerusalem, The Jerusalem Institute for Strategy and Security, 31 octombrie 2017, <https://jiss.org.il/en/the-strategic-importance-of-jerusalem/>;
51. Indyk, Martin S. - Is Yasser Arafat a Credible Partner for Peace?, The Brookings Institution, 6 iunie 2002, <https://www.brookings.edu/on-the-record/is-yasser-arafat-a-credible-partner-for-peace/>;
52. Jervis, Robert - System Effects: Complexity in Political and Social life, T.N., Editura Princeton University Press, New York, 1997;
53. Jervis, Robert - Cooperation Under the Security Dilemma, World Politics, Vol. 30, No. 2 (ianuarie, 1978);
54. Kamrava, Mehran - Multipolarity and Instability in the Middle East, Foreign Policy Research Institute, Elsevier Ltd, August 2018;
55. Karsh, Efraim - Arafat's War. The Man and His Battle for Israeli Conquest, T.N., Editura Grove Press, New York, 2004;
56. Kausch, Kristina - Cheap Havoc: How Cyber-Geopolitics Will Destabilize the Middle East, The German Marshall Fund of the United States, Policy Brief, Nr. 35, Noiembrie 2017;
57. Katz Yaakov și Bohbot, Amir - The Weapon Wizards: How Israel Became a High-Tech Military Superpower, T.N., Editura St. Martin's Press, New York, 2017;
58. Khalidi, Rashid - Brokers of Deceit: How the U.S. Has Undermined Peace in the Middle East, T.N., Editura Beacon Press, 2014;
59. Khouri, Rami G. - The implications of the Syrian War for the new regional orders in the Middle East, Menara Working Papers, No. 12, 12 Septembrie 2018;

60. Kissinger, Henry - Ordinea Mondială, Traducere din limba engleză Adriana Bădescu, Editura Rao, București, 2014;
61. Kitchen, Nicholas - Systemic pressures and domestic ideas: a neoclassical realist model of grand strategy formation, *Review of International Studies*. 36(1), p .118, <http://eprints.lse.ac.uk/27670/>;
62. Kotef, Hagar și Amir, Merav - Between Imaginary Lines. Violence and its Justifications at the Military Checkpoints in Occupied Palestine. *Theory, Culture & Society*, 28 (1), 55–80, <https://doi.org/10.1177/0263276410380940>;
63. Kurtzer Daniel C., Lasensky, Scott B. Quandt, William B., Spiegel Steven L., și Telhami, Shibley - *The Peace Puzzle: America's Quest for Arab-Israeli Peace, 1989-2011*, T.N., Cornell University Press, Ithaca & Londra, 2014;
64. Lappin, Yaakov - *The Low-Profile War Between Israel and Hezbollah*, The Begin-Sadat center for Strategic Studies BAR-ILAN UNIVERSITY, Mideast Security and Policy Studies Nr. 138;
65. Lazaroff, Tovah - PUBLIC OPINION POLL: 'NO PALESTINIAN STATE IN FIVE YEARS', *Jerusalem Post*, 1 august 2017, <http://www.jpost.com/Israel-News/Public-opinion-poll-No-Palestinian-state-in-five-years-501329>;
66. Lazăr, Marius - Conflictul din Golf (1990-1991) și noua ordine geopolitică din Orientul Mijlociu, în *Geopolitica conflictelor sfârșitului de mileniu*, *Geopolitica*, Anul II, Nr. 7-8 (3/2004), Editura Top Form;
67. Levitt, Matthew - *Iran's Support for Terrorism Under the JCPOA*, The Washington Institute, for Near East Policy, 8 iulie 2016, Policywatch 2648, <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/view/irans-support-for-terrorism-under-the-jcpoa>;
68. Lovatt, Hugh - *EU differentiation and the push for peace in Israel-Palestine*, The European Council on Foreign Relations, octombrie 2016, http://www.ecfr.eu/page/-/ECFR86_SYRIA_REPORT.pdf;
69. Lobell, Steven E., Ripsnab, Norrin M. și Taliaferro, Jeffrey - *Neoclassical realism, the State, and Foreign Policy*, T.N., Cambridge University Press, New York, 2009;

70. López, Beatriz Gutiérrez - The Muqawama (Resistance): The Case of Hamas, În: Journal of the Spanish Institute for Strategic Studies, nr. 6/2015, p. 10
<https://dialnet.unirioja.es/descarga/articulo/5296396.pdf>;
71. Lorenz, Jesse - The Coalition of the Willing, Ethics of Development in a Global Environment, 5 iunie 2003,
<https://web.stanford.edu/class/e297a/The%20Coalition%20of%20the%20Willing.htm>;
72. Maddy-Weitzman, Bruce și Inbar, Efraim - Religious Radicalism in the Greater Middle East, T.N., Editura Routledge, Abigdon și New York, 1997;
73. Makovsky, David - Olmert's Unilateral Option. An Early Assessment, în Patrick Clawson (ed.), Policy Focus #55, The Washington Institute for Near east Policy, 2006;
74. Macovsky, David și Ross, Dennis - Transition 2017, Policy notes for the Trump Administration, The Washington Institute for Near East Policy, nr. 32, ianurie 2017,
<https://www.washingtoninstitute.org/uploads/Documents/pubs/Transition2017-MEPP.pdf>;
75. Mason, Robert - Order and Disorder in the Middle East: regional imbalance or disintegration?, T.N., Editura Rowman and Littlefield, Lanham, 2017;
76. Mearsheimer, John J. - Tragedia politicii de forță. Realismul ofensiv și lupta pentru putere, Traducere de Andreea Năstase, Editura Antet, București, 2003;
77. Mearsheimer, John J. - The U.S. Should Act as an Honest Broker, Palestine-Israel Journal, Vol. 15, Nr. 2 , 2008, <https://mearsheimer.uchicago.edu/pdfs/HonestBroker.pdf>;
78. Mearsheimer, John J. și Walt, Stephen – Lobby-ul israelian și politica externă a Statelor Unite, Traducere și ediție îngrijită de Andreea Năstase, Editura Antet XX Press, Filipeștii de Târg, 2008;
79. Mellinger, Lauren - Palestinian politics after Abbas: the next Palestinian strategic direction, BICOM Strategic Assessment, septembrie 2016, <http://www.bicom.org.uk/wp-content/uploads/2016/09/BICOM-Strategic-Assessment-After-Abbas-2-Sep-2016-FINAL-1.pdf>;
80. Michel, Yohann - Moscow finally delivers on Syria's S-300 ambitions, International Institute for Strategic Studies, Military Balance Blog, 5 noiembrie 2018,
<https://www.iiss.org/blogs/military-balance/2018/11/russia-delivers-s-300-damascus-ambitions>;
81. Miroiu, Andrei - Realismul în relațiile internaționale, în Buletin Științific, Editura Institutul European, nr. 15, 2006, Iași, pp. 243-252;

82. Möckli, Daniel - After Annapolis: A Fragile Peace Process in the Middle East, CSS Analyses in Security Policy, Vol. 2, Nr. 25, decembrie 2007, https://www.files.ethz.ch/isn/45561/css_analysen_nr25-1207_E.pdf;
83. Parsons, Nigel - The Politics of the Palestinian Authority From Oslo to al-Aqsa, T.N., Editura Routledge, New York și Londra, 2005;
84. Paz, Alon - Transforming Israel's Security Environment, The Washington Institute for Near East Policy, Policy Focus 140, 2015, https://www.washingtoninstitute.org/uploads/Documents/pubs/PF_140_Paz.pdf;
85. Peri, Yoram - The assassination of Yitzhak Rabin, T.N., Editura Stanford University Press, Palo Alto, California, 2000;
86. Peters, Joel și Geist Pinfold, Rob - Understanding Israel. Political, Societal and Security Challenges, T.N., Editura Routledge, Londra, 2019;
87. Poede, George - Dominație și putere în gândirea lui Max Weber, Editura Tipo Moldova, Iași, 2010;
88. Pollock, David - Ariel Sharon: From Warrior to Man of Peace at Last, POLICYWATCH 2190, The Washington Institute for Near East Policy, 10 ianurie 2014, <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/view/ariel-sharon-from-warrior-to-man-of-peace-at-last>;
89. Rathbun, Brian - A Rose by Any Other Name: Neoclassical Realism as the Logical and Necessary Extension of Structural Realism, T.N., Security Studies 17, 1998, pp. 294-321;
90. Quandt, William B. - Peace Process: American Diplomacy and the Arab-Israeli Conflict since 1967, Revised Edition, Editura Brookings Institution Press, Washington D.C., 2001;
91. Rabinovich, Itamar - Waging peace. Israel and the Arabs, 1948–2003, Editura Princeton University Press, New Jersey, 2004;
92. Ripsman, Norrin, Taliaferro, Jeffrey, Lobell, Steven - Neoclassical Realist Theory of International Politics, T.N., Oxford University Press, New York, 2016;
93. Rynhold, Jonathan - The Failure of the Oslo Process: Inherently Flawed or Flawed Implementation?, The Begin-Sadat Center for Strategic Studies Bar-Ilan University, Mideast Security and Policy Studies, Nr. 76;
94. Rhodes, Ben - The World as It Is, T.N., Editura Random House, New York, 2018;

95. Rose, Gideon - Neoclassical Realism and Theories of Foreign Policy, *World Politics*, 51 (Octombrie 1998), pp.144-172;
96. Ross, Dennis - Doomed to Succeed, *The U.S. relationship from Truman to Obama*, Farrar, Straus and Giroux, New York, 2015;
97. Ross, Dennis și Jeffrey, James - Obama II and the Middle East. Strategic Objective for U.S. Policy, *The Washington Institute for Near East Policy*, Strategic report, martie 2013, p. 27, <https://www.washingtoninstitute.org/uploads/Documents/pubs/StrategicReport12.pdf>;
98. Ross, Dennis și Grinstein, Gidi - Camp David: An Exchange, *The New York Review of Books*, 20 septembrie 2001, <https://www.nybooks.com/articles/2001/09/20/camp-david-an-exchange/>;
99. Rubin, Barry și Colp Rubin, Judith - *Yasir Arafat. A political biography*, T.N., Editura Oxford University Press, New York, 2003;
100. Sartori, Giovanni - *Parties and party system, a framework for analysis*, T.N., Editura ECPR Press, Colchester, 2005;
101. Schanzer, Jonathan - *Hamas vs. Fatah. The Struggle for Palestine*, T.N., Editura Palgrave Macmillan, New York, 2008;
102. Schweller, Randall - Opposite but Compatible Nationalisms: A Neoclassical Realist Approach to the Future of US–China Relations, *The Chinese Journal of International Politics*, 2018, 23–48;
103. Schweller, Randall - Progress in International Relations Theory: Appraising the Field, în Colin Elman and Miriam Fendius Elman (eds.), MIT Press, 2003, Cambridge, p. 316-317;
104. Schweller, Randall - *Unanswered threats. Political Constraints on the Balance of Power*, T.N., Editura Princeton University Press, New Jersey, 2006;
105. Segal, Adam - *The Hacked World Order*, T.N., Editura Public Affairs, New York, 2016;
106. Shaban, Omar - Are the Palestinians Ready for Independence?, *Middle East Institute*, 12 iulie 2016, <http://www.mei.edu/content/article/are-palestinians-ready-independence>;
107. Shaban, Omar - Unlocking the Gaza Strip’s Economic Potential and Fostering Political Stability, *Stiftung Wissenschaft und Politik German Institute for International and Security Affairs*, Octombrie 2017, https://www.swpberlin.org/fileadmin/contents/products/comments/2017C42_shaban.pdf;

108. Shaikh, Shaan și Williams, Ian - Hezbollah's Missiles and Rockets, CSIS Briefs, 5 iulie 2018, <https://www.csis.org/analysis/hezbollahs-missiles-and-rockets>;
109. Shavit, Ari - My promised land. The Triumph and Tragedy of Israel, T.N., Editura Spiegel & Grau, New York, 2015;
110. Shikaki, Khalil - Changing the Status Quo: What directions for Palestinians? Final Report, Mai 2016, Palestinian Center for Policy and Survey Research, <http://www.pcpsr.org/sites/default/files/final%20report%20print%20English.pdf>;
111. Snyder, Glenn - Process variables in neorealist theory, Security Studies, T.N., volumul 5, nr. 3, 1996, pp. 167-192;
112. Suslov, Dmitry - US–Russia Confrontation and a New Global Balance, Strategic Analysis, 40 (6), 547-560, <https://doi.org/10.1080/09700161.2016.1224069>;
113. International Institute for Strategic Studies, The Military Balance 2018, T.N., Februarie 2018;
114. Van Evera, Stephen - Causes of War: Power and the Roots of Conflict, T.N., Editura Cornell University Press, New York, 1999;
115. Wezeman, Pieter, Fleurant, Aude, Kuimova, Alexandra, Wezeman, Nantian și Wezeman, Siemon - Trends in International Arms Transfer, 2017, Sipri Fact Sheets, martie 2018, https://www.sipri.org/sites/default/files/2018-03/fssipri_at2017_0.pdf;
116. Taliaferro, Jeffrey - Security Seeking under Anarchy: Defensive Realism Revisited, International Security, vol. 25, nr. 3, 2000;
117. Tellis, Ashley - Reconstructing Political Realism: The Long March to Scientific Theory. Security Studies. Nr.5, 3-94, 2015;
118. Thrall, Nathan - The only language they understand. Forcing compromise in Israel and Palestine, T.N., Editura Metropolitan Books, New York, 2017;
119. Tibon, Amir - The Last Palestinian: The Rise and Reign of Mahmoud Abbas, T.N., Prometheus Books, New York, 2017;
120. Tira, Ron - Israeli Strategy in Response to Changes in the Syrian Arena, The Institute for National Security Studies, INSS Insight No. 1131, 22 ianuarie 2019, https://www.inss.org.il/publication/israeli-strategy-response-changes-syrian-arena/?offset=0&posts=undefined&outher=undefined&from_date=undefined&to_date=undefined;

121. Tira, Ron - Developing a Doctrine for Cyberwarfare in the Conventional Campaign, Institute for National Security Studies, Cyber, Intelligence, and Security, Volume 2, No. 1, mai 2018;
122. Tsebelis, George - Decision Making in Political Systems: Veto Players in Presidentialism, Parliamentarism, Multicameralism and Multipartyism, British Journal of Political Science, Vol. 25, No. 3 (Jul., 1995), pp. 289-325;
123. Tzu, Sun - Arta Războiului, Traducere de Raluca Pârvu, Editura Antet Revolution, București, 2012;
124. Valeriano, Brandon și Maness, Ryan C. - Cyber War versus Cyber Realities. Cyber conflict in the international system, T.N., Editura Oxford University Press, New York, 2015;
125. Waage, Hilde Henriksen - Norway's Role in the Middle East Peace Talks: Between a Strong State and a Weak Belligerent, Journal of Palestine Studies, Vol. 34, No. 4 (vara 2005), pp. 6-24;
126. Walt, Stephen - The Enduring Relevance of the Realist Tradition, în Ira Katznelson and Helen V. Milner (eds), Political Science: The State of the Discipline, W. W. Norton & Company, New York, 2002, p. 211;
127. Walt, Stephen – Originile Alianțelor – Traducere de Camelia Boca, Studiu introductiv de Șerban Cioculescu, Editura Institutul European, Iași, 2008;
128. Waltz, N. Kenneth – Teoria Politicii Internaționale – Traducere de Nicoleta Mihăilescu, Studiu introductiv de Lucian-Dumitru Dîrdală, Editura Polirom, Iași, 2006;
129. Weber, Max - Politica, o vocație și o profesie, Traducere din limba germană de Ida Alexandrescu, Editura Anima, București, 1992;
130. Weiner, Justus R. - Wye River Memorandum: A transition to final peace?, Hastings International and Comparative Law review, University of California, toamna 2000, volumul 24, nr. 1;
131. Wezeman, Pieter, Fleurant, Aude, Kuimova, Alexandra, Wezeman, Nantian și Wezeman, Siemon - Trends in International Arms Transfer, 2017, Sipri Fact Sheets, martie 2018, https://www.sipri.org/sites/default/files/2018-03/fssipri_at2017_0.pdf;
132. White, Jeffrey - Tension with Gaza: Israel's Deterrence under Pressure, The Washington Institute, 4 ianuarie 2011, Policywatch 1735, <http://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/view/tension-with-gaza-israels-deterrence-under-pressure>;

133. Wood, Dakota - 2019 Index of U.S. Military Strength, The Heritage Foundation, http://thf-graphics.s3.amazonaws.com/2018/2019%20Index%20of%20Military%20Strength/Section%20PDFs/2019_IndexOfUSMilitaryStrength.pdf;
134. Yadlin, Amos - Operation Protective Edge: Six Insights, Six Recommendations, INSS Insight No. 579, 27 iulie 2014, <http://www.inss.org.il/publication/operation-protective-edge-six-insights-six-recommendations/>;
135. Yadlin, Amos - Security Council Resolution 2334 and a Strategy for Israel, INSS Insight Nr. 881, 27 decembrie 2016, <http://www.inss.org.il/publication/security-council-resolution-2334-strategy-israel/>;
136. Zakaria, Fareed - From Wealth to Power, The unusual origins of America's world role, T.N., Editura Princeton University Press, New Jersey, 1998;
137. Zanotti, Jim - Israel: Background and U.S. Relations, Congressional Research Service report, 31 iulie 2014, <https://www.refworld.org/pdfid/53f207e04.pdf>;
138. Zanotti, Jim - U.S. Foreign Aid to the Palestinians, Congressional Research Service, 12 decembrie 2018, <https://fas.org/sgp/crs/mideast/RS22967.pdf>;
139. Zilber, Neri și al-Omari, Gaith - State with no army. Army with no state, Evolution of the Palestinian Authority Security Forces 1994–2018, The Washington Institute for Near East Policy, martie 2018, <https://www.washingtoninstitute.org/uploads/Documents/pubs/PolicyFocus154-ZilberOmari.pdf>;

Articole mass-media

1. Abunimah, Ali - President-elect Obama and the prospects for Israeli-Palestinian peace, The Electronic Intifada, 17 noiembrie 2008, <https://electronicintifada.net/content/president-elect-obama-and-prospects-israeli-palestinian-peace/7813>;
2. Adamsky, Dmitry - Moscow's Siria campaign. Russian lessons of the art of strategy, Notes de l'ifri, Russie.Nei.Visions, 109, iulie 2018,

https://www.ifri.org/sites/default/files/atoms/files/rnv_109_adamsky_moscow_syria_campaign_2018.pdf;

3. Aderet, Ofer - Rabin in 1976 Interview: Settlements Are a Cancer, Haaretz, 26 septembrie 2015, <https://www.haaretz.com/.premium-rabin-in-1976-settlements-are-a-cancer-1.5402552>;
4. Agenții de presă, Hamas signals readiness to end Fatah feud and hold Palestinian elections, The Guardian, 17 septembrie 2017, <https://www.theguardian.com/world/2017/sep/17/palestinian-elections-hamas-fatah-gaza-feud>;
5. Agha, Hussein și Khalidi, Ahmad Samih , The end of this road: The decline of the Palestinian National movement, The New Yorker, 6 august 2017, <https://www.newyorker.com/news/news-desk/the-end-of-this-road-the-decline-of-the-palestinian-national-movement>;
6. Ahren, Rapahel - From annexation to right of return: What the parties say about the Palestinians, 12 martie 2017, <https://www.timesofisrael.com/from-annexation-to-right-of-return-what-the-parties-say-about-the-palestinians/>;
7. Ahronheim, Anna - IDF holds largest exercise in 20 years to prepare for Hezbollah Threat, 4 septembrie 2017 - <http://www.jpost.com/Arab-Israeli-Conflict/IDF-holds-largest-exercise-in-20-years-to-fend-off-Hezbollah-threat-504188>;
8. Ahronheim, Anna - Satellite shows damage to Iranian bases in Syria after alleged Israeli Strike, The Jerusalem Post, 27 decembrie 2018, <https://www.jpost.com/Arab-Israeli-Conflict/Satellite-images-show-damage-to-Iranian-bases-after-Israeli-Syria-strike-575604>;
9. Al Jazeera and Agencies, Iraq, Russia, Iran and Syria coordinate against ISIS, Al Jazeera, 25 septembrie 2015, <https://www.aljazeera.com/news/2015/09/iraq-russia-iran-syria-coordinate-isis-150927125919507.html>;
10. Al Jazeera, The Arab Peace Initiative, 29 martie 2010, <https://www.aljazeera.com/focus/2009/01/200912764650608370.html>;
11. Al Jazeera, Hamas, Fatah sign reconciliation agreement in Cairo, 13 octombrie 2017, <https://www.aljazeera.com/news/2017/10/hamas-fatah-sign-reconciliation-agreement-cairo-171012115017367.html>;

12. al-Mughrabi, Nidal Hamas Calls for Palestinian Uprising Against Israel, U.S. News, 7 decembrie 2017, <https://www.usnews.com/news/world/articles/2017-12-07/hamas-calls-for-new-palestinian-uprising-against-israel>;
13. al-Mughrabi, Nidal - Gaza not "liveable" by 2020 barring urgent action: U.N, Reuters, 27 august 2012, <https://www.reuters.com/article/us-palestinians-gaza-un/gaza-not-liveable-by-2020-barring-urgent-action-u-n-idUSBRE87Q0OE20120827>;
14. Alon, Gideon, Mualem, Mazal și Shragai, Nadav - Knesset Approves PM Sharon's Disengagement Plan, Haaretz, 26 octombrie 2004, <https://www.haaretz.com/1.4726464>;
15. Arafat, Yasser și Rabin, Yizhak - Israel-PLO Recognition: Exchange of Letters between PM Rabin and Chairman Arafat, Israeli Ministry of Foreign Affairs, 1993, <http://www.mfa.gov.il/mfa/foreignpolicy/peace/guide/pages/israel-plo%20recognition%20-%20exchange%20of%20letters%20betwe.aspx>;
16. Baker, Peter - Why the World Forgot the Israeli-Palestinian Conflict, New York Times, 22 septembrie 2016, <https://www.nytimes.com/2016/09/23/world/middleeast/netanyahu-abbas-un-general-assembly.html>;
17. Barak, Ehud - Victory Speech by Prime Minister Elect Ehud Barak, Tel-Aviv, 18 mai 1999, <https://mfa.gov.il/MFA/PressRoom/1999/Pages/Victory%20Speech%20by%20Prime%20Minister%20Elect%20Ehud%20Barak.aspx>;
18. Bard, Mitchell - Israel-Egypt Relations: Background & Overview of Peace Treaty, Jewish Virtual Library <https://www.jewishvirtuallibrary.org/israel-and-egypt-make-peace>;
19. Beilin, Yossi - Why Kerry Failed at Peace, Politico Magazin, 14 mai 2014, <https://www.politico.com/magazine/story/2014/05/why-kerry-failed-at-peace-106596?o=0>;
20. BBC, Extracts from Bush's speech, 4 aprilie 2002, http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/1911665.stm;
21. BBC News, UN Security Council resolution 1397, http://news.bbc.co.uk/2/hi/in_depth/middle_east/2001/israel_and_the_palestinians/key_documents/1872295.stm;
22. BBC News, Iraq war illegal, says Annan, 16 septembrie 2004, http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/3661134.stm;

23. BBC News, General election looms for Israel, 26 octombrie 2008, http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/7691387.stm;
24. BBC News, Jerusalem is Israel's capital, says Donald Trump, 6 decembrie 2017, <http://www.bbc.com/news/world-us-canada-42259443>;
25. BBC News, Jerusalem is Israel's capital, says Donald Trump, 6 decembrie 2017, <http://www.bbc.com/news/world-us-canada-42259443>;
26. Bishara, Marwan - The undeclared Palestinian civil war, The Arab American News, 19 noiembrie 2007, <https://www.arabamericannews.com/2007/11/19/The-undeclared-Palestinian-civil-war/>;
27. Beaumont, Peter - Palestinians no longer accept US as mediator, Abbas tells summit, The Guardian, <https://www.theguardian.com/world/2017/dec/13/recep-tayyip-erdogan-unite-muslim-world-trump-east-jerusalem>;
28. Ben Zion, Ilan - Palestinian rivals Hamas and Fatah agree reconciliation, Financial Times, 12 octombrie 2017, <https://www.ft.com/content/e0fab788-af4b-11e7-aab9-abaa44b1e130>;
29. Blumenthal, Max - How Ariel Sharon Shaped Israel's Destiny, The Nation, 11 ianuarie 2014, <https://www.thenation.com/article/how-ariel-sharon-shaped-israels-destiny/>, consultat la 14 iulie 2019;
30. Borshchevskaya, Anna - Putin's Self-Serving Israel Agenda, Foreign Affairs, 13 aprilie 2017, <https://www.foreignaffairs.com/articles/israel/2017-04-13/putins-self-serving-israel-agenda>;
31. Chaim, Levinson - Netanyahu Seeks to Clamp Down on Human-rights Groups and Bar Funding From Foreign States, Haaretz, 11 iunie 2017, <https://www.haaretz.com/israel-news/netanyahu-seeks-to-clamp-down-on-ngos-bar-foreign-funding-1.5482748>;
32. Clinton, William Jefferson - Proposal on Israeli-Palestinian Peace, United States Institute of Peace, 23 decembrie 2000, https://www.usip.org/sites/default/files/Peace%20Puzzle/10_Clinton%20Parameters.pdf;
33. CNN World - Bush praises Sharon's pullout proposal, 15 aprilie 2004, <http://edition.cnn.com/2004/WORLD/meast/04/14/bush.sharon/>;

34. CNN World - Israel building fence along West Bank. Sharon dismisses interim Palestinian state, 18 iunie 2002, <http://edition.cnn.com/2002/WORLD/meast/06/17/mideast/index.html>;
35. Dayan, Aryeh - Gaza Disengagement: The Left Is Split, Too, Haaretz, 2 mai 2004, <https://www.haaretz.com/1.4828846>;
36. Dayan, Moshe - Israel's Border and Security Problems, Foreign Affairs, ianuarie 1955, <https://www.foreignaffairs.com/articles/israel/1955-01-01/israels-border-and-security-problems>;
37. Dominic Dudley, Middle East Governments Are Cutting Their Military Budgets Even As Wars Rage Around The Region, Forbes Magazine, 14 februarie 2018, <https://www.forbes.com/sites/dominicdudley/2018/02/14/middle-east-military-budgets/#32a93a0b1de3>;
38. Dudley, Dominic - Middle East Governments Are Cutting Their Military Budgets Even As Wars Rage Around The Region, Forbes Magazine, 14 februarie 2018, <https://www.forbes.com/sites/dominicdudley/2018/02/14/middle-east-military-budgets/#32a93a0b1de3>;
39. Duss, Matthew - What About Palestinian Security?, The American Prospect, 23 ianuarie 2014, <https://prospect.org/article/what-about-palestinian-security>;
40. Eisenberg, Chaya - 'Iran, Iran, Iran': In FOX Interview, Netanyahu identifies greatest threat to Israel , Jerusalem Post, <http://www.jpost.com/Israel-News/Benjamin-Netanyahu/Iran-Iran-In-Fox-interview-Netanyahu-identifies-greatest-threat-to-Israel-544837>;
41. Filkins, Dexter - Shot in the Heart. When Yitzhak Rabin was killed, did the prospects for peace perish, too?, The New Yorker, 26 octombrie 2015, <https://www.newyorker.com/magazine/2015/10/26/shot-in-the-heart>;
42. Freedland, Jonathan - Ariel Sharon's final mission might well have been peace, The Guardian, 3 ianuarie 2014, <https://www.theguardian.com/commentisfree/2014/jan/03/ariel-sharon-final-mission-peace-israel>;
43. Freilich, Chuck - Opinion For the First Time, Israel Faces an Adversary Too Powerful to Be Defeated, Haaretz, 7 ianuarie 2019, <https://www.haaretz.com/middle-east-news/.premium-for-the-first-time-israel-faces-an-adversary-too-powerful-to-be-defeated-iran-1.6809906>;

44. Gold, Dore - Regional Overview: How Defensible Borders Remain Vital for Israel, în Israel's critical requirements for defensible borders. The foundation for a secure peace, Jerusalem Center for Public Affairs, 2014, p. 32, http://jcpa.org/pdf/DB_web.pdf;
45. Gorman, Siobhan și Barnes, Julian E. - Cyber Combat: Act of War, Wall Street Journal, 31 mai 2011, <https://www.wsj.com/articles/SB10001424052702304563104576355623135782718>;
46. Grandstein, Linda - Palestinian Authority President making laws by decree, Jerusalem Post, 30 iulie 2016, <http://www.jpost.com/Arab-Israeli-Conflict/Palestinian-Authority-President-making-laws-By-decree-highlighting-problems-462757>;
47. Haaretz - FULL TEXT: Netanyahu Claims Iran Nuclear Deal Based on Lies, 30 aprilie 2018, <https://www.haaretz.com/israel-news/full-text-netanyahu-s-reveals-iran-s-atomic-archive-in-speech-1.6045556>;
48. Haberman, Clyde - Rabin Pledges a Settlement Cutback, The New York Times, 26 iunie 1992, <https://www.nytimes.com/1992/06/26/world/rabin-pledges-a-settlement-cutback.html>;
49. Hareuveni, Eyal - By Hood and by crook. Israeli Settlement Policy in the West Bank, B'Tselem, iulie 2010, p. 15, https://www.btselem.org/download/201007_by_hook_and_by_crook_eng.pdf;
50. Harel, Amos - Ismail Haniyeh's Election as New Hamas Politburo Chief Brings Gaza Back to Center Stage, Haaretz, 7 mai 2017, <https://www.haaretz.com/middle-east-news/palestinians/.premium-which-way-will-haniyeh-steer-hamas-1.5468992>;
51. Harkov, Lahav - New 80-majority Jerusalem Bill has loophole enabling city to be divided, Jerusalem Post, 2 ianuarie 2018, <http://www.jpost.com/Israel-News/Right-wing-coalition-passes-law-allowing-Jerusalem-to-be-divided-522627>;
52. Harrison, Ross - Shifts in the Middle East Balance of Power: An Historical Perspective, T.N., Al Jazeera Centre for Studies, report, 2 septembrie 2018, p. 11, http://studies.aljazeera.net/mritems/Documents/2018/9/2/d5c3525d0759469eb1569983a729a408_100.pdf;
53. Hersh, Seymour M. - Watching Lebanon. Washington's interests in Israel's war, The New Yorker, Annals of National Security, 13 august 2006, <https://www.newyorker.com/magazine/2006/08/21/watching-lebanon>;

54. Hoffman, Gil - Support for the Oslo Peace Accord's principles at all-time low, The Jerusalem Post, 14 septembrie 2018, <https://www.jpost.com/Opinion/Support-for-the-Oslo-peace-accords-principles-at-all-time-low-567172>;
55. Hoge, Warren - Resolution to Halt Fighting in Lebanon Is Unanimously Approved, New York Times, 11 august 2006, <https://www.nytimes.com/2006/08/11/world/middleeast/11cnd-nations.html>;
56. Huntington, Samuel P. - The Lonely Superpower, Foreign Affairs, Martie/Aprilie 1999, pp. 35-49, <http://www.foreignaffairs.com/articles/54797/samuel-p-huntington/the-lonely-superpower>;
57. Humud, Carla E., Katzman, Kenneth și Zanotti, Jim - Iran and Israel: Tensions over Syria, Congressional Research Service, 24 octombrie 2018, <https://fas.org/sgp/crs/mideast/IF10858.pdf>;
58. Ignatius, David - Obama's foreign policy: big ideas, little implementation, Washington Post, 17 octombrie 2010, <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2010/10/14/AR2010101406505.html??noredirect=on>;
59. Illouz, Dan - A fresh perspective: Understanding Netanyahu's mind, Jerusalem Post, 13 aprilie 2016, <http://www.jpost.com/Opinion/A-Fresh-Perspective-Understanding-Netanyahus-mind-451138>;
60. Issacharoff, Avi - As Hamas sticks to its guns, Abbas pours cold water on reconciliation efforts, Times of Israel, 3 octombrie 2017, <https://www.timesofisrael.com/as-hamas-sticks-to-its-guns-abbas-pours-cold-water-on-reconciliation-efforts/>;
61. Itani, Faysal și Rosenblatt, Nate - US Policy in Syria: A Seven-Year Reckoning, Atlantic Council – Rafik Hariri Center for Middle East, septembrie 2018, https://www.atlanticcouncil.org/images/publications/US_Policy_in_Syria- A_Seven-Year_Reckoning.pdf;
62. International Crisis Group - Israel, Hizbollah and Iran: Preventing Another War in Syria, Raportul 182, Middle East & North Africa, 7 februarie 2018, <https://www.crisisgroup.org/middle-east-north-africa/eastern-mediterranean/syria/182-israel-hizbollah-and-iran-preventing-another-war-syria>;
63. Jabotinsky, Ze'ev - The Iron Wall, Original in Russian, Razsviet, 4 noiembrie 1923, <http://en.jabotinsky.org/media/9747/the-iron-wall.pdf>;

64. Jeffery, Simon - The road map to peace, The Guardian, 4 iunie 2003, <https://www.theguardian.com/world/2003/jun/04/israel.qanda>;
65. Jewish Virtual Library, George W. Bush Administration: Statement Regarding Israel-Arab Peace Process (April 14, 2004), <https://www.jewishvirtuallibrary.org/president-bush-statement-regarding-israel-arab-peace-process-april-2004>;
66. Kapusknak, Jan - There is no key to Middle East Stability, The Jerusalem Post, 18 martie 2019, <https://www.jpost.com/Opinion/There-is-no-key-to-Middle-East-stability-583849>;
67. Kershner, Isabel - Hamas Picks Ismail Haniyeh as Leader as Power Balance Shifts to Gaza, New York Times, 6 mai 2017, <https://www.nytimes.com/2017/05/06/world/middleeast/hamas-leader-ismail-haniya-gaza.html>;
68. Kershner, Isabel, Barnard, Anne și Schmit, Eric - Israel Strikes Iran in Syria and Loses a Jet, New York Times, 10 februarie 2018, <https://www.nytimes.com/2018/02/10/world/middleeast/israel-iran-syria.html>;
69. Khoury, Jack - Abbas Says Arab Peace Initiative Is the Only Diplomatic Plan on the Table, Haaretz, 1 aprilie 2017, <https://www.haaretz.com/middle-east-news/palestinians/abbas-arab-peace-deal-the-only-peace-plan-on-the-table-1.5454644>;
70. Khoury, Jack - Abbas: Israel Declared War on Palestinians, Islamic Holy Sites With New Jerusalem Law, Haaretz, 2 ianuarie 2018, <https://www.haaretz.com/israel-news/.premium-abbas-israel-declared-war-on-palestinians-with-j-lem-law-1.5630233>;
71. Khoury, Jack - Hamas Claims Responsibility for Three Israeli Teens' Kidnapping and Murder, Haaretz, 21 august 2014, <https://www.haaretz.com/hamas-admits-kidnap-murder-of-3-teens-1.5260283>;
72. Kopeć, Rafał - The Determinants of the Israeli Strategic Culture, Przegląd Narodowościowy – Review of Nationalities, nr. 6, 2016, <https://pdfs.semanticscholar.org/d173/6a1fcb98552f30144a41b020f44bb2971339.pdf>;
73. Lappin, Yaakov - Israel Air Force Embroiled in War Between Wars, Jerusalem Post, 3 februarie 2016, <http://www.jpost.com/Arab-Israeli-Conflict/Israel-Air-Force-embroiled-in-war-between-wars-443671>;
74. Lazaroff, Tovah - PUBLIC OPINION POLL: 'NO PALESTINIAN STATE IN FIVE YEARS', Jerusalem Post, 1 august 2017, <http://www.jpost.com/Israel-News/Public-opinion-poll-No-Palestinian-state-in-five-years-501329>;

75. Landau, Noua - Pompeo to Netanyahu: Confronting Iran Key to Mideast Stability, Peace, Haaretz, 14 februarie 2019, <https://www.haaretz.com/middle-east-news/pompeo-impossible-to-achieve-mideast-stability-peace-without-confronting-iran-1.6936439>;
76. Levin, Geoffrey - Ariel Sharon's Legacy of Separation, The Atlantic, 11 ianuarie 2014, <https://www.theatlantic.com/international/archive/2014/01/ariel-sharons-legacy-of-separation/282955>;
77. Levitt, Matthew și Weinstein, Aviva - How Hamas' Military Wing Threatens Reconciliation With Fatah, Foreign Affairs, 29 noiembrie 2017, <https://www.foreignaffairs.com/articles/middle-east/2017-11-29/how-hamas-military-wing-threatens-reconciliation-fatah>;
78. Lieber, Dov - Amid reconciliation talk, Netanyahu and Abbas in rare harmony on Hamas, Times of Israel, 3 octombrie 2017, <https://www.timesofisrael.com/amid-reconciliation-talk-netanyahu-and-abbas-in-rare-harmony-on-hamas/>;
79. Linnéll, Jarno și Rid, Thomas - Is Cyberwar Real?, Gauging the Threats, în Foreign Affairs, martie/aprilie 2014, <https://www.foreignaffairs.com/articles/global-commons/2014-02-12/cyberwar-real>;
80. Lynch, Marc - Obama and the Middle East: Rightsizing the U.S. Role, Foreign Affairs, septembrie/octombrie 2015, www.foreignaffairs.com/articles/middle-east/obama-and-middle-east;
81. MacAskill, Ewen - Conal Urquhart și Julian Borger, Sharon: act now or we go it alone, The Guardian, 19 decembrie 2003, <https://www.theguardian.com/world/2003/dec/19/israel2>;
82. Machairas, Dimitrios - The strategic and political consequences of the June 1967 war' Cogent Social Sciences, vol. 3, nr. 1, 2017, https://purehost.bath.ac.uk/ws/portalfiles/portal/154177114/Machairas_Dimitrios_The_Strategic_and_Political_Consequences_of_the_June_1967_War_2017_.pdf;
83. Magid, Jacob și Winer, Stuard - High Court freezes controversial outpost legalization law, Times of Israel, 17 august 2017 <https://www.timesofisrael.com/high-court-freezes-controversial-outpost-legalization-law/>;
84. Malley Robert și Agha, Hussein - Camp David: The Tragedy of Errors, The New York Review of Books, 9 august 2001, <https://www.nybooks.com/articles/2001/08/09/camp-david-the-tragedy-of-errors/>;

85. Malmvig, Helle - Does the Middle East Still Play to the Tunes of Global Powers?, AlJazeera Centre for Studies, 9 octombrie 2019, <http://studies.aljazeera.net/en/reports/2018/10/middle-east-play-tunes-global-powers-181009084522041.html>;
86. Mearsheimer, John și Walt, Stephen - The Case for Offshore Balancing A Superior U.S. Grand Strategy, T.N., Foreign Affairs, Iulie-August 2016, <https://www.foreignaffairs.com/articles/united-states/2016-06-13/case-offshore-balancing>;
87. Miller, Aaron David - The False Religion of Mideast Peace, Foreign Policy, 19 aprilie 2010, <https://foreignpolicy.com/2010/04/19/the-false-religion-of-mideast-peace-2/>;
88. Moor, Ahmed - Sharon: The architect of terror, Al Jazeera, 12 ian 2014, <https://www.aljazeera.com/indepth/opinion/2014/01/sharon-architect-terror-20141124489119748.html>;
89. Obama, Barack - Remarks by the President on a New Beginning, discours Cairo University, Cairo, 4 iunie 2009, <https://www.whitehouse.gov/the-press-office/remarks-president-cairo-university-6-04-09>;
90. Offenhauer, Priscilla - Israel's technology sector, Federal Research Division, Library of Congress noiembrie 2008, p. 66, <https://apps.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/a513983.pdf> ;
91. Oliver, Mark - Sharon and Abbas agree ceasefire, The Guardian, 8 februarie 2005, <https://www.theguardian.com/world/2005/feb/08/israel4>;
92. Olmert, Ehud - Stop Focusing on the Settlements to Achieve Peace in the Middle East, The Washington Post, 17 iulie 2009, <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2009/07/16/AR2009071603584.html?sid=ST2009090403399>;
93. Paduano, Stephen - Cyber Power and The Return of Major War, E-International Relations, 12 decembrie 2018, https://www.e-ir.info/2018/12/12/cyber-power-and-the-return-of-major-war/#_ftn7;
94. Phillips, James - An Israeli Preventive Attack on Iran's Nuclear Sites: Implications for the U.S., The Heritage Foundation, 15 ianuarie 2010, <https://www.heritage.org/middle-east/report/israeli-preventive-attack-irans-nuclear-sites-implications-the-us>;
95. Pressman, Jeremy - Obama and the Israeli-Palestinian Conflict, E-International Relations, 14 iulie 2016, <https://www.e-ir.info/2016/07/14/obama-and-the-israeli-palestinian-conflict/>;

96. Rabin, Yitzhak - PM Rabin Opening Knesset Summer Session 1995, 15 iunie 1995, <https://mfa.gov.il/MFA/MFA-Archive/1995/Pages/PM%20Rabin%20Opening%20Knesset%20Summer%20Session%201995.aspx>;
97. Rahman, Omar - What's behind the relationship between Israel and Arab Gulf states?, The Brookings Institution, 28 ianuarie 2019, <https://www.brookings.edu/blog/order-from-chaos/2019/01/28/whats-behind-the-relationship-between-israel-and-arab-gulf-states/>;
98. Radio Free Europe, U.S. Welcomes New Iraqi Government, 21 decembrie 2010 https://www.rferl.org/a/iraq_parliament_government_approved/2255009.html;
99. Rhode, David - 'America's War for the Greater Middle East,' by Andrew J. Bacevich, The New York Times, 15 aprilie 2016, <https://www.nytimes.com/2016/04/17/books/review/americas-war-for-the-greater-middle-east-by-andrew-j-bacevich.html>;
100. Roth, Richard - U.S. vetoes U.N. Resolution Declaring Israeli Settlements Illegal, CNN, 19 februarie 2011, <http://edition.cnn.com/2011/WORLD/meast/02/18/un.israel.settlements/index.html>;
101. Rose, David - The Gaza Bombshell, Vanity Fair, The Middle East, aprilie 2008, <https://www.vanityfair.com/news/2008/04/gaza200804>;
102. Rumley, Grant și Zilber, Neri - Can Anyone End the Palestinian Civil War?, Foreign Policy, 16 octombrie 2017, <http://foreignpolicy.com/2017/10/16/can-anyone-end-the-palestinian-civil-war-hamas-fatah/>;
103. Rumley, Grant - Mahmoud Abbas Doesn't Have a Trump Strategy, Foreign Policy, 3 ianuarie 2018, <http://foreignpolicy.com/2018/01/03/mahmoud-abbas-doesnt-have-a-trump-strategy/> ;
104. Rumley, Grant și Zilber, Neri - Can Anyone End the Palestinian Civil War?, Foreign Policy, 16 octombrie 2017, <http://foreignpolicy.com/2017/10/16/can-anyone-end-the-palestinian-civil-war-hamas-fatah/>;
105. Sanchez, Raf - Israel closes Gaza borders after days of Palestinian rocket attacks, The Telegraph, 14 decembrie 2017, <https://www.telegraph.co.uk/news/2017/12/14/israel-closes-gaza-borders-days-palestinian-rocket-attacks/>;

106. Sakuma, Amanda - Trump's Syria withdrawal now comes with conditions, Bolton says, 6 ianuarie 2019, <https://www.vox.com/2019/1/6/18170788/john-bolton-syria-withdrawal-conditions>;
107. Savir, Uri - Oslo, 20 years later, The New York Times, 29 august 2013, <https://www.nytimes.com/2013/08/30/opinion/global/oslo-20-years-later.html>;
108. Schwab, Klaus - The Global Competitiveness Report 2017-2018, World Economic Forum, 2017, <http://www3.weforum.org/docs/GCR2017-018/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2017%E2%80%932018.pdf>;
109. Schwartz, Eytan Elections in Israel. Is Change Possible?, Friedrich-Ebert-Stiftung, martie 2015, <http://library.fes.de/pdf-files/iez/11245-20150317.pdf>;
110. Sharon, Ariel - Statement by Prime Minister Ariel Sharon after the Aqaba Summit meeting, Aqaba, iunie 2003, <https://www.mfa.gov.il/MFA/PressRoom/2003/Pages/Statement%20by%20PM%20Ariel%20Sharon%20after%20the%20Aqaba%20Summi.aspx>;
111. Shlaim, Avi - Israel lost not just Yitzhak Rabin, but his politics of reason, The Guardian, 2 noiembrie 2015, <https://www.theguardian.com/commentisfree/2015/nov/02/israel-yitzhak-rabin-assassination-palestinian-military-solution>;
112. Shlaim, Avi - 'Man of peace'? Ariel Sharon was the champion of violent solutions, The Guardian, 13 ianuarie 2014, <https://www.theguardian.com/commentisfree/2014/jan/13/ariel-sharon-no-man-of-peace-israel>;
113. Shlaim, Avi - Ariel Sharon's War against the Palestinians, Logos Journal, Vol.3, No.3, 2004, <http://www.logosjournal.com/shlaim.pdf>;
114. Solomon, Jay și Barnes-Dacey, Julien - Hamas Chief Outlines Terms for Talks on Arab-Israeli Peace, The Wall Street Journal, 31 iulie 2009, <https://www.wsj.com/articles/SB124899975954495435>;
115. Sontag, Deborah - Barak's Ministry Outpaces Netanyahu's on New Settlements, The New York Times, 28 septembrie 1999, <https://www.nytimes.com/1999/09/28/world/barak-s-ministry-outpaces-netanyahu-s-on-new-settlements.html>;
116. Staff, Toi - Settler leaders warned Rabin not to 'cross red lines' before assassination, Times of Israel, 4 noiembrie 2018, <https://www.timesofisrael.com/settler-leaders-warned-rabin-not-to-cross-red-lines-before-assassination/>;

117. Staff, Toi - Supreme Court orders removal of Amona outpost, Haaretz, 25 decembrie 2014 [https://www.timesofisrael.com/supreme-court-orders-removal-of-amona-outpost](https://www.timesofisrael.com/supreme-court-orders-removal-of-amona-outpost;);
118. Stephens, Bret - The Man Who Humbled Qassim Suleimani, în New York Times, 11 ianuarie 2019, <https://www.nytimes.com/2019/01/11/opinion/gadi-eisenkot-israel-iran-syria.html>;
119. The Economist, The ultimate deal One state or two?, 18 mai 2017, <https://www.economist.com/news/special-report/21722034-israels-dangerous-drift-chauvinism-may-make-solution-ever-harder-find-one-state-or?zid=309&ah=80dcf288b8561b012f603b9fd9577f0e>;
120. The Guardian, Arab peace initiative: full text, 28 martie 2002, <https://www.theguardian.com/world/2002/mar/28/israel7>;
121. Thrall, Nathan - Israel-Palestine: the real reason there's still no peace, The Guardian, 16 mai 2017, Traducere proprie, <https://www.theguardian.com/world/2017/may/16/the-real-reason-the-israel-palestine-peace-process-always-fails>;
122. Tobin, Andrew - 70 percent of Israelis still want right-wing government, poll finds, TN, Jewish Telegraphic Agency, 4 aprilie 2017, <https://www.jta.org/2017/04/04/news-opinion/israel-middle-east/amid-talk-of-elections-poll-finds-israelis-want-right-wing-government>;
123. Turjeman, Sami - Israel's Sinai Dilemma, The Washington Institute for Near East Policy, Policywatch 2960, 23 aprilie 2018, <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/view/israels-sinai-dilemma>;
124. Walt, Stephen - This Is America's Middle East Strategy on Steroids, Foreign Policy, 15 octombrie 2018, <https://foreignpolicy.com/2018/10/15/this-is-americas-middle-east-strategy-on-steroids>;
125. Walt, Stephen - Top 10 Lessons of the Iraq War, Foreign Policy, 20 martie 2012, <https://foreignpolicy.com/2012/03/20/top-10-lessons-of-the-iraq-war-2>;
126. Weinthal, Benjamin - Bibi, the Begin Doctrine, and the U.S., National Review, 7 martie 2012, <https://www.nationalreview.com/blog/corner/bibi-begin-doctrine-and-us-benjamin-weinthal/>;
127. Williams, Dan - Israel says struck Iranian targets in Syria 200 times in last two years, Reuters, 4 septembrie 2018, <https://www.reuters.com/article/us-mideast-crisis-israel-syria-iran/israel-says-struck-iranian-targets-in-syria-200-times-in-last-two-years-idUSKCN1LK2D7>;

128. Williams, Dan și Spetalnick, Matt - Israel's Netanyahu draws rebuke from Obama over Iran speech to Congress, Reuters, 3 martie 2015, <https://www.reuters.com/article/us-usa-israel/israels-netanyahu-draws-rebuke-from-obama-over-iran-speech-to-congress-idUSKBN0LZ0BS20150303>;
129. Yehoshua, A.B. - Why the Israeli-Palestinian Conflict Refuses to Be Resolved, Haaretz, 26 aprilie 2011, <https://www.haaretz.com/1.5004065>;
130. Young, Michael - How Important Has Cyber Warfare Become to the States of the Middle East?, Carnegie Middle East Center, 1 februarie 2018, <https://carnegie-mec.org/diwan/75395>;
131. Zilber, Neri și al-Omari Ghaith, The Hush-Hush Deal That Keeps the Middle East From Exploding, Daily Beast, 13 februarie 2018, <https://www.thedailybeast.com/the-hush-hush-deal-that-keeps-the-middle-east-from-exploding>;
132. Zip Israeli, SURVEY: israelis worry most about threats internally and from the north, Jerusalem <http://www.jpost.com/Jerusalem-Report/The-Israeli-public-Worried-about-threats-internally-and-from-the-north-539684>;

Analize, rapoarte și referințe web

1. American Security Project, <https://www.americansecurityproject.org/national-security-strategy/u-s-bases-in-the-middle-east/>;
2. Amnesty International, Palestine: Dangerous escalation in attacks on freedom of expression, 23 august 2017, <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2017/08/palestine-dangerous-escalation-in-attacks-on-freedom-of-expression/>;
3. Amnesty International, Palestine Report 2017/2018, paragraful 1, <https://www.amnesty.org/en/countries/middle-east-and-north-africa/palestine-state-of/report-palestine-state-of/>;
4. Banca Mondială, <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?view=chart>;
5. BICOM Analysis, New thinking on the Israeli-Palestinian peace process: towards a hybrid approach, martie 2017, <http://www.bicom.org.uk/wp-content/uploads/2017/03/Grove-paper-non-embargo.pdf>;

6. Bonn International Center for Convention, Global Militarization Index 2017, decembrie 2017 <https://www.bicc.de/publications/publicationpage/publication/global-militarization-index-2017-785/>;
7. CEIC Data, <https://www.ceicdata.com/en/indicator/syria/nominal-gdp>;
8. Council on Foreign Relations, <https://www.cfr.org/interactive/cyber-operations/#CyberOperations>;
9. Editors of Encyclopaedia Britannica, Yisrael Beiteinu, POLITICAL PARTY, ISRAEL, Encyclopaedia Britannica, <https://www.britannica.com/topic/Yisrael-Beiteinu>;
10. Editors of Encyclopaedia Britannica - Yitzhak Rabin PRIME MINISTER OF ISRAEL, Encyclopaedia Britannica, <https://www.britannica.com/biography/Yitzhak-Rabin>;
11. Editors of Encyclopaedia Britannica, Ariel Sharon PRIME MINISTER OF ISRAEL, Encyclopaedia Britannica, <https://www.britannica.com/biography/Ariel-Sharon/The-launch-of-a-political-career>;
12. Editors of Encyclopaedia Britannica, Ehud Barak PRIME MINISTER OF ISRAEL, Encyclopaedia Britannica, <https://www.britannica.com/biography/Ehud-Barak>;
13. Editors of Encyclopaedia Britannica, Ehud Olmert. PRIME MINISTER OF ISRAEL, Encyclopaedia Britannica, <https://www.britannica.com/biography/Ehud-Olmert>;
14. Encyclopedia, Palestine National Council, <https://www.encyclopedia.com/humanities/encyclopedias-almanacs-transcripts-and-maps/palestine-national-council>;
15. Encyclopedia, Barak, Aharon, <https://www.encyclopedia.com/religion/encyclopedias-almanacs-transcripts-and-maps/barak-aharon>;
16. Global Firepower, <https://www.globalfirepower.com/countries-listing.asp>;
17. Hamas - Document of General Principles and Policies, <http://hamas.ps/en/post/678/a-document-of-general-principles-and-policies>;
18. Human Rights Watch, Erased in a Moment: Suicide Bombing Attacks against Israeli Civilians, Octombrie 2002, p. 63, <http://www.hrw.org/reports/2002/isrl-pa/>;
19. Index Mundi, <https://www.indexmundi.com/facts/indicators/GB.XPD.RSDV.GD.ZS/map/middle-east>;
20. Israel Defense Forces, <https://www.idf.il/en/minisites/facts-and-figures/hezbollah/hezbollah-an-iranian-proxy/>;

21. Israel Innovation Authority, <https://innovationisrael.org.il/en/reportchapter/israeli-innovation-breaks-boundaries>;
22. Israeli Ministry of Foreign Affairs, Address by PM Olmert at the Annapolis Conference, 27 noiembrie 2007, <http://www.israel.org/MFA/PressRoom/2007/Pages/Address%20by%20PM%20Olmert%20at%20the%20Annapolis%20Conference%2027-Nov-2007.aspx> ;
23. Israeli Ministry of Foreign Affairs, Exchange of letters between PM Sharon and President Bush, <https://www.mfa.gov.il/mfa/foreignpolicy/peace/mfadocuments/pages/exchange%20of%20letters%20sharon-bush%2014-apr-2004.aspx>;
24. Israeli Ministry of Foreign Affairs, UN Security Council Resolution 242, <http://www.mfa.gov.il/mfa/foreignpolicy/peace/guide/pages/un%20security%20council%20resolution%20242.aspx>;
25. Israeli Ministry of Foreign Affairs, Wave of terror October 2015, <http://mfa.gov.il/MFA/ForeignPolicy/Terrorism/Palestinian/Pages/Wave-of-terror-October-2015.aspx>;
26. Institute for Economics and Peace, Global Terrorism Index 2016, 2016, p. 40 <http://visionofhumanity.org/app/uploads/2017/02/Global-Terrorism-Index-2016.pdf>;
27. Khamenei.ir, Senior Hamas figure writes to Ayatollah Khamenei to hail Iran's stance on Quds , 18 ianuarie 2018. <http://english.khamenei.ir/news/5411/Senior-Hamas-figure-writes-to-Ayatollah-Khamenei-to-hail-Iran-s>;
28. Knesset (parlamentul israelian), Faction Government, <http://www.knesset.gov.il/faction/heb/FactionGovernment.asp>;
29. Office of the United Nations Special Coordinator for the Middle East Peace Process, Gaza. Ten years later, iulie 2017, https://unsco.unmissions.org/sites/default/files/gaza_10_years_later_-_11_july_2017.pdf;
30. Palestinian Center for Policy and Survey Research - Palestinian-Israeli Pulse, 25 ianuarie 2018, <http://www.pcpsr.org/en/node/717>;
31. Peace Now, Settlements Data, Construction, <https://peacenow.org.il/en/settlements-watch/settlements-data/construction>;

32. PricewaterhouseCoopers, A False sense of Security? Cybersecurity in the Middle East, London: Creative Design Centre, 2016, <https://www.pwc.com/ml/en/publications/documents/middle-east-cyber-security-survey.pdf>;
33. ProCon.org, 1968 Palestine Liberation Organization Charter, <https://israelipalestinian.procon.org/view.additional-resource.php?resourceID=000902>;
34. Report of the United Nations High Commissioner for Human Rights, A/HRC/37/43, Israeli settlements in the Occupied Palestinian Territory, including East Jerusalem, and the occupied Syrian Golan, 6 martie 2018, http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/RegularSessions/Session37/Documents/A_HRC_37_43.docx;
35. Savir, Uri - The Oslo Agreements and the United States, The Huffington Post, 13 septembrie 2013, https://www.huffpost.com/entry/the-oslo-agreements_b_3920213;
36. Stratfor, <https://worldview.stratfor.com/article/israels-geographic-challenge>;
37. Stratfor, <https://worldview.stratfor.com/article/geopolitics-palestinians-0>;
38. Stockholm International Peace Research Institute, Asia and the Middle East lead rising trend in arms imports, US exports grow significantly, says SIPRI, 23 martie 2018, <https://www.sipri.org/news/press-release/2018/asia-and-middle-east-lead-rising-trend-arms-imports-us-exports-grow-significantly-says-sipri>;
39. Strategic Report of the Palestine Strategy Group (PSG), Relations between Palestinians across the Green Line, iulie 2017, <http://www.palestinestrategygroup.ps/wp-content/uploads/2017/12/The-Relations-Between-Palestinians-Across-the-Green-Line-PSG-July-2017-En.pdf>;
40. Summary 2018 of the National Defense Strategy of The United States of American, <https://dod.defense.gov/Portals/1/Documents/pubs/2018-National-Defense-Strategy-Summary.pdf>;
41. Statista, <https://www.statista.com/statistics/265171/comparison-of-global-and-middle-eastern-internet-penetration-rate/>;
42. UN Human Rights Council, A/HRC/35/19.Add.1, 15 June 2017, paragraful 35 <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G17/163/67/PDF/G1716367.pdf?OpenElement>;

43. United States Department of State (Bureau of Counterterrorism), Country Reports on Terrorism 2017, publicat în septembrie 2018, p.133,
<https://www.state.gov/documents/organization/283100.pdf>;
44. United States Department of State, Remarks at the United Against Nuclear Iran Summit, 25 septembrie 2018, <https://www.state.gov/secretary/remarks/2018/09/286216.htm>;
45. United States Department of State, (Iran Action Group), Outlaw regime: O chronicle of Iran's Destructive Activities, august 2018,
<https://www.state.gov/documents/organization/286410.pdf>;
46. U.S. Department of state, John Kerry, Remarks on Middle East Peace, 28 decembrie 2016, <https://2009-2017.state.gov/secretary/remarks/2016/12/266119.htm>;
47. US Worldwide Threat Assessment of the U.S. Intelligence Community, 13 februarie 2018, <https://www.dni.gov/files/documents/Newsroom/Testimonies/2018-ATA---Unclassified-SSCI.pdf>;
48. The Heritage Foundation, Assessing the global operating environment, Middle East, 4 octombrie 2018, <https://www.heritage.org/military-strength/assessing-the-global-operating-environment/middle-east>;
49. The Jewish Library - Ariel Sharon (1928-2014),
<https://www.jewishvirtuallibrary.org/ariel-sharon>;
50. The Jewish Virtual Library - Major Palestinian terror attacks since Oslo,
<https://www.jewishvirtuallibrary.org/major-palestinian-terror-attacks-since-oslo>;
51. The Jewish Library - The original Palestine National Charter 1964,
<http://www.jewishvirtuallibrary.org/the-original-palestine-national-charter-1964>;